

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
İpoteka ilə
ev almaq
istəyənlərə
bəd xəbər
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 mart 2025-ci il Cümə axşamı № 42 (8652) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycan Prezidentinin Türkiyə səfəri - qardaşlığın təntənəsi

Ankaradan dünyaya növbəti mesaj;
"Azərbaycanın Türk dünyası üçün körpü rolunu oynaması..."

yazısı səh.3-də

Sərhəddə erməni təxribatı: mövqelərimiz yenə atəşə tutuldu

yazısı səh.2-də

BMT ali komissarı erməni "havası"nda - Bakıdan cavab

yazısı səh.9-da

Azərbaycanda avtomobil istehsalı layihələri: dəyişməyən hədəf, eyni nəticə

yazısı səh.10-da

Paşinyan ifadə vermək üçün Bakıya gələcəkmi?

yazısı səh.5-də

"Qadınlar alimentə görə boşanır" iddiasına reaksiya

yazısı səh.13-də

8 Mart ərəfəsində mağazalarda canlanma

yazısı səh.13-də

Ölkədə türmələrin dolub-daşmasının səbəbi

yazısı səh.14-də

Etibarnamə ilə ev almaq riski - mütəxəssis deyir ki...

yazısı səh.12-də

Ramazan ayının 6-cı günü

İftar 18.52. İmsak 05.40-dək (Bakı)
6-cı günün duası: "İlahi, mənə bu gün Sənin sözündən çıxıb, günah etməklə xar və zəlil etmə! Qəzəb qamçıları ilə mənə vurma! Mənə bu gün qəzəbinə səbəb olan işlərdən Öz minnət və qüdrətinlə uzaqlaşdır! Ey, arzu edənlərin son Arzusul!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".
ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

ERMƏNİSTAN BAKIDA MÜHAKİMƏ EDİLİR - PAŞINYANIN BAŞI DƏRDDƏ

Araik Arutyunyanın məhkəmədəki ilginclik etirafı Azərbaycanın beynəlxalq məhkəmələrdə əlini gücləndirir - rəylər

yazısı səh.8-də

SOS! Bu içkilər sonsuzluq yaradır - genofondumuza təhdid

Ekspertlər həyəcan təbili çalır; bu məhsulları bazardan çıxarmaq çətindir, çünki...

yazısı səh.15-də

Qingiz Qenizadə

"Narkotacirlərə verilən cəzalar yüksəkdir, amma..."

yazısı səh.14-də

Yusif Bağırzadə:
"İsrail Rusiyanı Türkiyəni önləyəcək güc kimi görür"

yazısı səh.6-da

Hikmət Babəoğlu

Deputat:
"Gənclərimiz Ermənistan cəmiyyətinin üzlüyünə hazır olmalıdır"

yazısı səh.11-də

Ərdoğan Azərbaycanla bağlı sazişi təsdiqlədi

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında təbii qaz sahəsində Əməkdaşlıq Sazişi"ni təsdiq edib. Sənəd "Rəsmi Gazete"də dərc edilib. Saziş təsdiqləndiyi gündən Türkiyədə qüvvəyə minib. Xatırladaq ki, saziş 2024-cü il mayın 14-də İstanbul şəhərində imzalanıb.

Töhmət verilən məmur istintaqa çağırıldı

Ötən gün şiddətli töhmət alan Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyev istintaqa çağırılıb. Lent.az xəbər verir ki, Fuad Nağıyevlə yanaşı, qurumda işləyən bir sıra şəxslər də istintaqa cəlb edilib. "Dövlət Turizm Agentliyinin vəzifəli şəxsləri ilə bağlı aparılan araşdırma xidməti sənədlərin sızdırılması ilə yanaşı, agentlikdəki korrupsiya faktları ilə də bağlıdır", - məlumatda vurğulanıb. Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyevə işində yol verdiyi nöqsanlara görə şiddətli töhmət elan edilib. F. Nağıyevin rəhbərlik etdiyi agentlikdə xidməti yazışmaların sızdırılması bildirilib. Şiddətli töhmətin də buna görə verildiyi qeyd edilib.

Vəkil Adəm Məmmədov həbs edildi

Vəkil Adəm Məmmədov həbs edilib. Bununla bağlı Nərimanov Rayon Məhkəməsi qərar verib. Vəkil Asim Abbasovun APA-ya verdiyi məlumata görə, Adəm Məmmədov vəkil Ceyhun Yusifovun iddiası əsasında Cinayət Məcəlləsinin 147-ci (böhtan) və 148-ci (təhqir) maddələri ilə təqsirli bilinərək 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bundan başqa, məhkəmə onun qardaşı Xəyyam Məmmədov barəsində qərar çıxarıb. Məhkəmə onu 6 ay müddətinə islah işləri cəzasına məhkum edib. Qeyd edək ki, Adəm Məmmədov və qardaşı Xəyyam Məmmədov barəsində vəkil Ceyhun Yusifov məhkəməyə xüsusi ittiham qaydasında ərizə ilə müraciət edib. İttihamla görə, Adəm Məmmədov və qardaşı özərlərinə məxsus saytda Ceyhun Yusifovu ağır cinayətdə ittiham edib, ona böhtan atıblar.

Turizm Agentliyində aparat rəhbəri işdən çıxarıldı

Dövlət Turizm Agentliyinin Aparat rəhbəri vəzifəsindən uzaqlaşdırılıb. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, aparat rəhbəri Kənan Qasımov işdən çıxarılıb. Buna səbəb kimi agentlikdə son baş verən hadisələr göstərilir. Belə ki, Prezident İlham Əliyev ötən gün Dövlət Turizm Agentliyinin rəhbəri Fuad Nağıyevə şiddətli töhmət elan edib. Ona işində yol verdiyi nöqsanlara görə şiddətli töhmət verilib. Mətbuatda yayılan iddialara görə, Turizm Agentliyində Azərbaycana qarşı daim düşmənçilik mövqeyi bəsləyən "Transparency International" təşkilatında işləmiş və ya bu təşkilatla əməkdaşlıq edən şəxslər müəyyən edilib. "Dövlət Turizm Agentliyində Fuad Nağıyevin ətrafı davamlı şəkildə xidməti məlumatları müxtəlif təşkilatlara, şəxslərə sızdırıb", - iddialarda deyilir. Qeyd edək ki, Kənan Qasımov 2009-2014-cü illərdə "Transparency International/Azərbaycan" təşkilatında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. O, 2015-ci ilin may-sentyabr aylarında BMT-nin Nyu-Yorkdakı baş qərargahında yerləşən BMT Baş katibinin Gənclər üzrə səfirinin ofisində fəaliyyət göstərmiş.

Sərhəddə erməni təxribatı: mövqelərimiz atəşə tutuldu

Ermənistan Silahlı Qüvvələri Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atəşə tutub. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Azər-

baycan Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. Məlumatda deyilir ki, martın 4-ü saat 22:05 radələrində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Gorus rayonunun Xanazax yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən Ordumuzun mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutub.

Xocavənddə hərbi sursat partlayıb, xəsarət alan var

Xocavənd rayonunda hərbi sursat partlayıb. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi, Baş Prokurorluğu və Minaların Təhlükəsizliyi Agentliyinin (ANAMA) mətbuat xidmətləri məlumat yayıb. Məlumatla görə, martın 5-də Xocavənd rayonunun Sos kəndi ərazisində hərbi sursatın partlaması hadisəsi baş verib. Füzuli rayonunun Aybasanlı kənd sakini 2002-ci il təvəllüdlü Sadıqov Əli Ələhbər oğlu əlində əl qumbarasının partladıcı mexanizminin partlaması nəticəsində sol əlindən xəsarət almışdır. Faktla bağlı Xocavənd Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır. ANAMA, AR DİN və Baş Prokurorluq bir daha vətəndaşları təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyə, təhlükəli əşyalara toxunmamağa, onlara müdaxilə etməməyə, mina təhlükəsi işarələrinin göstəricilərinə diqqətlə yanaşmağa və bələd olmadıqları ərazilərə daxil olmamağa çağırır.

Bu rayonda işıq 5 gün fasilələrlə veriləcək

Binə qəsəbəsində elektrik naqillərinin yenilənməsi işləri ilə əlaqədar 5, 6, 7, 10 və 11 mart tarixlərində elektrik xətləri sifarişə əsasən açılacaq. Bu barədə "Azərişiq" ASC-dən məlumat verilib. Bununla əlaqədar olaraq saat 10:00-dan saat 15:00-dək Binə Atçılıq yaşayış massivinin bəzi hissələrində elektrik enerjisinin verilişində məhdudiyyət yaranacaq. Yenidənqurma işləri başa çatdıqdan sonra sözügedən ərazi daha keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin olunacaq.

Övladına işgəncə verən ana saxlanıldı

Azyaşlı övladına işgəncə verən ana saxlanılıb. Bu barədə DİN-in mətbuat xidmətinin baş inspektoru polis leytenantı Lumu İsrəfilli məlumat verib. O qeyd edib ki, sosial şəbəkələrdə azyaşlının xəsarətləri əks olunan görüntülər polis tərəfindən aşkar edilib. Məlumatla görə, aidiyyəti dövlət qurumlarının əməkdaşları ilə birgə uşağın sığınacaq yerləşdirilməsi təmin olunub. Uşağın anası barəsində Cinayət Məcəlləsinin əzab vermə maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb. Xəsarətlərin dərəcəsini müəyyən etmək məqsədilə müvafiq ekspertiza təyin olunub.

Bakıda həkimin maşını külə döndü

Bakıda maşın yanıb, sürücüyə 15 min manatdan çox ziyan dəyib. Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasının yaxınlığında maşın yanıb. Hadisənin Od çərşənbəsi zamanı yandırılan tonqalın qalıqlarının tamamilə söndürülməməsi səbəbindən baş verdiyi ehtimal olunur. Məlumatla görə, klinikanın həkimlərindən biri avtomobili klinikanın qarşısında saxladıqdan bir neçə dəqiqə sonra maşında yanğın başlayıb. Nəticədə nəqliyyat vasitəsi yanaraq yararsız hala düşüb.

Göygöldə 4 nəfər zəhərlənərək ölüb

Göygöldə zəhərlənərək ölənlər arasında 4 nəfər var. Hadisənin detalları məlum olub. Məlumatla görə, ölənlərdən 1-i qardaş, 2-si bacı olmaqla Kəlbəcər rayon sakinləri - 1999-cu il təvəllüdlü Seymir Hüseynli, 2000-ci il təvəllüdlü Məmmədov Hüseynova, 2004-cü il təvəllüdlü Xatirə Hüseynova və 1990-cı il təvəllüdlü Səbinə Müseyibovadır. Qeyd edək ki, hadisə rayonun Aşıqlı kəndində kirayə evdə baş verib. Ölənlər həmin kəndə bir günlük istirahət üçün gəlmişlər. Faktla bağlı araşdırma aparılır. Onların dəm qazından, yoxsa qida zəhərlənməsindən öldükləri dəqiqləşdirilir.

PKK-nın ləğv ediləcəyi tarix açıqlandı

PKK terror təşkilatının ləğvi ilə bağlı qurultay aprel ayında keçiriləcək. Bu barədə türküvəli jurnalist Abdulkadir Selvi məlumat verib. "PKK-nın qurultayının apreldə baş tutacağı gözlənilir. Qurultay toplanaraq silahı yerə qoymağa qərar verəcək, PKK isə özünü ləğv edəcək. Abdullah Öcalanın PKK-nın ləğvi və tərk-silah olmağa çağırışı qurultayda öz əksini tapacaq. Burada məqsəd üzümlü yeyib üzümünü döymək deyil. Asan məsələ deyil, Türkiyəyə 50 ilə başa gələn problemi həll edirik", - jurnalist bildirib.

31 yaşlı kişi dəm qazından öldü

Bakıda 31 yaşlı kişi dəm qazından zəhərlənərək ölüb. Hadisə Bakı şəhəri, Binəqədi qəsəbəsi, 8-ci korpus, 10 may küçəsində baş verib. Belə ki, Oğuz rayonu, Padar kəndinə qeydiyyatda olan Bəraət Babakışiyev hamam otağında dəm qazından zəhərlənərək ölüb. Faktla bağlı Binəqədi Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Azərbaycan Prezidentinin Türkiyə səfəri - qardaşlığın təntənəsi

Ankaradan dünyaya növbəti mesaj; "Azərbaycanın Türk dünyası üçün körpü rolunu oynaması..."

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev martın 5-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəvəti ilə Ankaraya işgüzar səfər edib. Esenboğa hava limanında Azərbaycan Prezidentinin şərfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Dövlət başçısını Türkiyənin maliyyə naziri Mehmet Şimşek və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Səfərdən öncə yayılan rəsmi məlumatda keçiriləcək danışıqlarda cari regional və global hadisələrin müzakirə olunacağı bildirilib. Eyni zamanda Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qardaşlıq əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılacaq addımlar ətrafında fikir mübadiləsinin aparılacağı qeyd olunurdu. Bundan başqa, səfər çərçivəsində 25 sentyabr 2023-cü il tarixində Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri tərəfindən təməli qoyulan İğdır-Naxçıvan təbii qaz kəmərinin videobağlantı vasitəsilə açılış mərasimi keçiriləcəkdə.

İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin açılış mərasimində iştirak etmək üçün Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şahbazov da martın 5-də Türkiyəyə səfər edib. Pərviz Şahbazovun qardaş ölkənin enerji və təbii sərvətlər naziri Al-

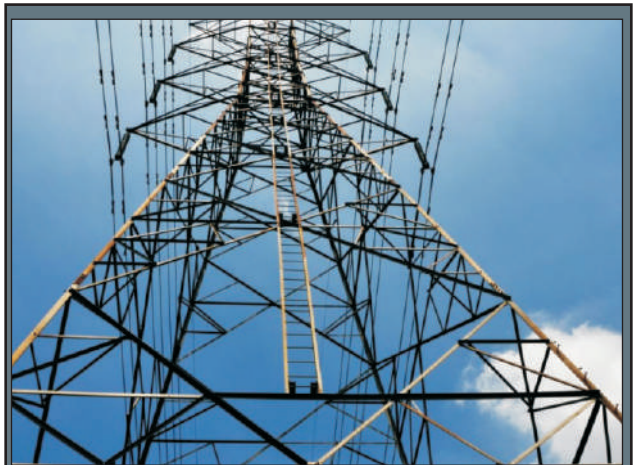
parslan Bayraktarla İğdır şəhərində baş tutan görüşündə qarşılıqlı əməkdaşlıq əlaqələrinin perspektivləri müzakirə edilib.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, bu gün Türkiyə apardığı ağıllı xarici siyasətlə bir dövlət kimi Osmanlı dönməndən indiyə qədər özünün ən uğurlu dövrünü yaşayır. "Ağıllı, uzaqgörən xarici siyasətlə bu güc, bu qüdrət gətirdikcə daha da böyüyür. "Bu gün Azərbaycanın Türkiyə ilə bir arada olması bizim Cənubi Qafqaz regionunda gücümüzə güc qatır. Regional problemlərin həlli yolunda iki qardaş ölkənin məsləhətləşmələri aparmaq ehtiyacı var. Türkiyə və Azərbaycanın Avrasiya məkanının şərq qərbi, şimal cənubunu birləşdirən böyük nəqliyyat hesabına və enerji resurslarının daşınması mərkəzinə çevirməyi hədəfləyirlər. Bu yolda böyük uğurlar ortadadır", - F.Yusifov deyib.

Sabiq maliyyə nazirinin fikrincə, yaxın gələcəkdə Zəngəzur dəhlizinin açılması, Mərkəzi Asiya türk dövlətlərinin enerji məhsullarının Azərbaycan və Türkiyə üzərindən Qərba daşınması kimi ciddi hədəflər dayanır: "Azərbaycan və Türkiyənin Avrasiyanın nəhəng nəqliyyat və enerji daşımaları mərkəzinə çevrilməsi onları indi olduğundan daha böyük bir güc sahibinə çevirəcək. İğdır-Naxçıvan təbii qaz kəmərinin açılışı isə iki qardaş ölkənin birgə səylərinin növbəti uğurudur..."

Milli Məclisin deputatı Naqif Həmzəyev iki qardaş ölkə arasında əlaqələrin daha da güclənməsi fonunda ölkəmizə yönəlik gələcək təzyiq və təhdidlərdən söz açdı: "Azərbaycan və Türkiyə qarşılıqlı olaraq əməkdaşlığı genişləndirməkdədir. Hazırda regional və global məkanda baş verən prosesləri yaxından izlədikdə Azərbaycan və Türkiyənin çox düzgün yolda olduğunu söyləyə bilərik. Azərbaycan bütün beynəlxalq layihələrini Türkiyə üzərindən reallaşdırır. Həm neft, həm də qaz resurslarının dünya bazarlarına çıxarılması Gürcüstan və Türkiyə vasitəsilə həyata keçirilir. Eyni zamanda Türkiyəyə ən böyük sərmayə qoyan ölkələrdən biri də məhz Azərbaycandır. Ölkəmizin Türkiyədə həyata keçirdiyi layihələr günü-gündən artmaqda-

dır. Hazırda Naxçıvanın enerji resurslarının şaxələndirilməsi ilə əlaqədar yeni layihələr həyata keçirilir. Naxçıvana Türkiyə ərazisindən qaz-boru kəmərinin çəkilməsi, eyni zamanda Qars-Naxçıvan dəmir yolu xəttinin də inşası ilə bağlı layihələr həyata keçirilməkdədir. Məhz cənab Prezident İlham Əliyevin Türkiyəyə növbəti səfəri zamanı İğdır-Naxçıvan boru-qaz kəmərinin açılışı nəticə etibarilə Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək. Eyni zamanda yaxın gələcəkdə Zəngəzur dəhlizi işə düşdükdən sonra məhz bu dəhliz vasitəsilə enerji re-

Türkiyə-Naxçıvan elektrik xətti çəkiləcək

Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin liderliyi ilə İğdır-Naxçıvan qaz kəməri layihəsi uğurla reallaşdırılıb.

APA-nın Ankaraya ezam olunmuş əməkdaşı xəbər verir ki, bunu İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimində Türkiyənin energetika və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktar bildirib.

Alparslan Bayraktar qeyd edib ki, gələcəkdə Türkiyə-Naxçıvan elektrik xətti layihəsini də uğurla həyata keçirəcəklərinə əmindir.

Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılışında iştirak edib

Dünən axşam saatlarında Ankarada İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimi keçirilib.

Bu barədə APA-nın Ankaraya ezam olunmuş əməkdaşı xəbər verib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan mərasimdə iştirak ediblər.

Prezident İlham Əliyev İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılışında çıxışında deyib ki, bu gün Türkiyə-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq tarixində önəmli bir gündür. İğdır-Naxçıvan qaz xəttinin açılışı qeyd edilir.

"Burada qeyd edildiyi kimi, Naxçıvanda hörmətli Prezidentlə birlikdə bir il yarım bundan əvvəl biz bu qaz xəttinin təməlini qoyduq və artıq bu gözəl tədbirdə iştirak edirik", - dövlət başçısı deyib.

Türk dünyası üçün körpü rolunu oynaması hər kəs tərəfindən qəbul olunur. inanırıram ki, bu missiya bundan

sonra da uğurla həyata keçiriləcək".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Taym-aut götürən Ermənistandır" - STM-in icraçı direktorundan unikal təhlil

"Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqları prosesində belə fasilələr bir neçə dəfə olub. Yüksək səviyyədə təmaslar və görüşlər olmasa da, hər halda, proses davam edir".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM) icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov Musavat.com-a Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh danışıqların-

da taym-autun yaranmasını şərh edərkən belə deyib. Mövcud vəziyyətin yaranmasının Ukrayna ətrafında yaşananlar, eyni zamanda Ağ Evin yeni sahibinin sərgilədiyi qərbə performansla əlaqələndirilməsinə gəldikdə, S.Məmmədov bunları bildirdi: "Əlbəttə, ABŞ-da prezident seçkilərinin nəticəsi və davam etməkdə olan və axırı hələ ki görülməyən Rusiya-Ukrayna

münafişəsi də bütün global proseslərə təsir edib. Amma istənilən halda növbəti fasilənin Azərbaycanı götürməyib. Beynəlxalq vəziyyətdən asılı olmayaraq, Azərbaycanın sülh məsələsi ilə bağlı aydın və dəyişməyən mövqeyi var". **Hüquqşünas bildirib ki, Azərbaycan Ermənistanla sülh müqaviləsi bağlamaq istəyir və bu müqavilənin şərtləri beynəlxalq hüqu-**

qun prinsiplərinə uyğundur: "Ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması, sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyası, Zəngəzur nəqliyyat dəhlizinin açılması, sonrakı dövrlərdə diplomatik münasibətlərin qurulması, azərbaycanlıların öz tarixi vətənlərinə dinc yolla qayıtması ilə bağlı yolların tapılması və qarşılıqlı razılaşma əsasında könüllü qayıdışın təşkili. Tərəddüd edən və

beynəlxalq müstəvidə baş verən ən kiçik dəyişikliyə "həssaslıq" göstərən Ermənistandır. Bunun da səbəbləri aydındır. Ermənistan vəziyyətin onun xeyrinə dəyişəcəyinə hələ də ümidlər etməkdədir. Bu baxımdan sülh müqaviləsi ni bağlamağa tələsmir". **S.Məmmədovun sözlərinə görə, Ermənistan XİN başçısı Ararat Mirzoyanın BMT İnsan Hüquqları Şurasının 58-ci sessiyasındakı çıxışı sülh proseslərinə xələl gətirən növbəti və məqsədli addımlardandır:** "Ermənistan ABŞ demokratlarının təmsilində əsas dayaqlarından

birini itirib və hazırda Tramp administrasiyası ilə əlaqələri möhkəmləndirməyə çalışır. Tramp administrasiyasında isə hələlik gündəlik daha ciddi məsələlərlə bağlıdır. Ona görə də Ermənistan ABŞ-dan mövqə gözəldir və bunun üçün əlindən gələni edir. Fransa və Avropa İttifaqı da hazırda Ukrayna məsələsinə köklənib deyə bir növ Ermənistanı unudublar. Bir sözlə, taym-aut götürən Ermənistandır. Qənaətimə görə, Azərbaycanın mövqeyində heç nə dəyişməyib".

□ **ELSAD,**
Musavat.com

Prezident: "Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun xüsusilə Türk dünyasını birləşdirmək üçün çox böyük faydası var"

"Bizim birgə həyata keçirdiyimiz enerji layihələrimiz, eyni zamanda, nəqliyyat layihələrinin reallaşdırılmasına da imkan verdi".

APA xəbər verir ki, bu barədə Prezident İlham Əliyev İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılışında çıxışında deyib.

"Bu gün Türkiyəni Azərbaycanla birləşdirən Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu çox gözəl üstünlüklər təmin edir. Həm ölkələrimiz üçün, həm də daha geniş coğrafiya üçün, xüsusilə Türk dünyasını birləşdirmək üçün bu nəqliyyat xəttinin çox böyük mənası var, çox böyük faydası var. Təbii olaraq Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı birlik, qardaşlıq bütün Türk dünyasına böyük bir töhfədir", - dövlət başçısı əlavə edib.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan: "Türkiyə və Azərbaycan sülhün, rifahın tərəfindədir"

"Bir millət, iki dövlət" prinsipinə əsaslanan qardaşlıq münasibətlərində böyük məsafə qət etmişik.

APA-nın Ankaraya ezam olunmuş əməkdaşı xəbər verir ki, bunu Ankarada İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimində Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan bildirib.

Türkiyə Prezidenti deyib ki, Azərbaycanla birgə strateji layihələr həyata keçirilib: "İğdır-Naxçıvan qaz kəməri enerji sahəsində strateji təşəbbüsümüzü tamamlayacaq".

Rəcəb Tayyib Ərdoğan qeyd edib ki, Türkiyə və Azərbaycan sülhün, rifahın tərəfindədir: "Bölgədə ancaq sabitlik, barış və əməkdaşlıq, birgə inkişaf istəyirik. Bu istiqamətdə indiyə qədər bir çox addımlar atdıq, səmimiyyətimizi göstərdik. İnşallah, bundan sonra bölgədə rifaha, barışa yönəlmiş hər cür layihəni birlikdə həyata keçirməkdə qərarlıyıq. Türkiyədə zəlzələ zamanı, ən ağır günlərdə necə can Azərbaycanı yanımızda gördük, biz də qardaşlarımızın ehtiyac duyduğu hər anda onların yanında olacağıq".

2025-ci ilin yanvar ayında Azərbaycanda banklar 71 milyon manat xalis mənfəət əldə edib. Azərbaycan Mərkəzi Bankının açıqladığı məlumata əsasən, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 28,7 faiz və ya 28,6 milyon manat azdır. 2024-cü ilin yanvar ayında bankların xalis mənfəəti 99,6 milyon manat təşkil etmişdi.

Bankların əməliyyat mənfəəti isə bir ildə 143,6 milyon manatdan 122,5 milyon manata enib.

Bankların öhdəliklərinin strukturunda ənənəvi olaraq

depozit portfeli üstünlük təşkil edir - cəmi öhdəliklərin 79,7 faizi və ya 36 milyard 961 milyon manat. Depozit portfelinin 61,1 faizi (22 milyard 575,5 milyon manat) hüquqi şəxslərin, 38,9 faizi (14 milyard 385,4 milyon manat) fiziki şəxslərin depozitlərindən (fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin depozitləri istisna olmaqla) ibarətdir.

Açıqlanan statistikadan aydın olur ki, bu il fevralın 1-nə əhalinin banklardakı əmanətləri (fərdi sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslərin depozitləri də

daxil olmaqla) 14 milyard 698,7 milyon manat təşkil edib. Bu isə əvvəlki ayla müqayisədə 0,2 faiz və ya 36,8 milyon manat çoxdur. Ötən ilin sonuna bu rəqəm 14 milyard 661,9 milyon manat təşkil edib. Fiziki şəxslərin əmanətlərinin 66 faizi (9,497 milyon manat) milli valyutada, 34 faizi (4,888,4 milyon manat) xarici valyutadadır. Fiziki şəxslərin əmanət portfelinin 60,8 faizi (8,746,8 milyon manat) müddətli əmanətlərdən ibarətdir. Fiziki şəxslərin müddətli əmanətləri yanvar ayında 1,7 faiz və ya 146 milyon manat artıb.

Ötən ilin dekabrında Azərbaycan banklarında hüquqi şəxslərin depozitlərinin həcmi

Azərbaycanda depozit və kredit faizləri artır: kim xeyir götürür, kim zərər çəkir

manat artıb".

Maraqlıdır ki, ötən ilin dekabrında hüquqi şəxslərin depozitlərində kəskin artımla yadda qalıb - 21,3 milyard manatdan dekabrın sonunda 23,4 milyard manata yüksəlib.

Onu da qeyd edək ki, ölkədə həm depozit, həm də kredit faizlərində artım davam edir. Cari ilin yanvar ayında Azərbaycanda milli valyutada yeni verilmiş kreditlər üzrə orta illik faiz dərəcəsi 17,75 faiz təşkil edib. Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən, manatla yeni verilmiş kreditlərin orta faiz dərəcələri əvvəlki ayla müqayisədə 1,19 faiz bəndi, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 1,75 faiz bəndi artıb.

İqtisadçı-alim, Milli Məclisin üzvü Vüqar Bayramovun fikrincə, depozit faizlərinin artımı bir çox baxımdan vətəndaşlar üçün çağırışlar formalaşdırır: "Son zamanlar əmanət, xüsusən də xarici valyutada depozit faizlərində kəskin artımlar müşahidə olunur. Sistem əhəmiyyətli banklarda ABŞ dollarında əmanət üzrə illik faizlər 4,5 faizədək yüksəlib. Nəinki illik depozit faizləri, hətta 3 aylıq faizlər belə 3,0 faizədək artıb. Burada diqqəti çəkən əsas məqamlardan biri odur ki, banklar artıq depozitlərə sığortalanmış faizlərdən daha çox gəlir təklif edirlər. Bu isə təbii ki, qorunmayan depozitlərin həcmi artmasına səbəb olacaq.

Qanunvericiliyə əsasən, hazırda hər bir iştirakçı bankda 100 min manatadək depozit sığortalanır. Qorunan əmanətlərin illik faiz dərəcəsi milli valyutada 12,0, xarici valyutada isə 2,5 faizdir.

Göründüyü kimi, xarici valyutada qorunan əmanətlərin maksimum faiz dərəcəsi 2,5 faiz olsa da belə, hazırda əksər banklarda həmin əmanətlər üzrə depozit faizi 5,0 faizə çatmaqdadır. Bu isə o deməkdir ki, qorunan əmanət faizindən yüksək depozit gəliri təklif edən vəsait məbləğindən asılı olmayaraq sığortalanmır. Yeni bank müflis olarsa, o əmanətlər geri qaytarılmır. Bu arada, cəmi depozitlərin həcmi 2025-ci ilin yanvar ayının sonuna əvvəlki aylar müqayisədə 40 milyard 270 milyon manatdan 40 milyard 175 milyon manatadək azalıb. Azalma qeyri-maliyyə təşkilatlarının yerləşdirdiyi depozitlərin müvafiq dövrdə 22 milyard 532 milyon manatdan 21 milyard 756 milyon manata düşməsi ilə bağlıdır. Maraqlıdır ki, əgər banklarda izafi vəsaitlər, yeni resurs artıqlığı varsa, o zaman niyə bahalı depozit siyasəti həyata keçirilir? Əslində depozit faizlərində artımlar banklardakı izafilik deyil, əksinə, vəsaitə tələbin olmasından xəbər verir. Bu isə kredit bazarı üçün yaxşı siqnal deyil".

İqtisadçı Eldəniz Əmirovun "Yeni Müsavat"a dedi-yi-

nə görə, hüquqi şəxslərin depozitləri geri çəkməsi halı müəyyən aralıqlarla müşahidə olunur: "Ötən ilin noyabrından da bu hal baş vermişdi. Bu prosesin bir sıra səbəbləri ola bilər: devalvasiya qorxusu, vəsaitlərin digər istiqmətlərə yönləndirilməsi, banklara etimadın azalması, iqtisadi qeyri-müəyyənliklər, Mərkəzi Bankın pul-kredit siyasətindən yaranan digər hallar və ya nağdsız ödənişlərin çox olması, gəlir vergisi öhdəliklərinin artması və sair. Gəlir vergisi dərəcəsinə də hər hansı dəyişikliklərin olmaması digər səbəblər üzərində düşünməyə əsas verir. Ötən ilin noyabrında hüquqi şəxslərin xarici valyutada cari hesablarındakı azalma depozitlərin azalması ilə əsas səbəbi idi. Bu dəfə azalma daha aşağı məbləğdədir, bu baxımdan onun yenidən artması da mümkündür".

Ötən ilin dekabrında hüquqi şəxslərin depozitlərindəki kəskin artım, ümumilikdə, alternativ investisiya imkanlarının az olmasından qaynaqlana bilər.

E.Əmirova görə, yanvardakı azalmanın kökündə də hüquqi şəxslərin xarici valyutada cari hesablarının azalması faktoruna dayanır: "Bu məsələdə dəqiq səbəbin rəsmi qurumlar tərəfindən açıqlanması daha dəqiq təsəvvür formalaşdırmağa imkan verər".

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Diqqətlər Vaşinqton görüşündədir - ABŞ-Ukrayna münasibətləri normallaşacaqmı?

Məlum olduğu kimi, Böyük Britaniyanın baş naziri Keir Starmer və Fransa prezidenti Emmanuel Makron ABŞ prezidenti Donald Trampa müharibənin həlli üçün vahid plan təqdim etmək məqsədilə gələn həftə Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə birlikdə Vaşinqtona getməyə hazırlaşır. İddia olunur ki, Britaniya lideri Zelenskiyə Amerika dəstəyini qazanmaq üçün Trampa münasibətləri düzəltməyin vacibliyi barədə xəbərdarlıq edib.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin aparıcı məsləhətçisi Sultan Zahidov Musavat.com-a şərhində bildirib ki, bu, təəccüblü deyil, ötən həftə oval kabinetdə baş verən qalmaqaldan sonra Ukrayna və ABŞ arasında ciddi problemlər yaranıb: "Görüşdən sonra veri-

lən bəzi qərarlar Ukraynanın vəziyyətini daha da çətinləşdirib. Zelenski London sammitində Avropa ölkələrindən bəzilərinin dəstəyini tam şəkildə aldı. Hətta qərara alındı ki, Ukraynaya dəstək davam etdiriləcək. Eyni zamanda Ukraynanın zəif sülh sazişi imzalamasına imkan veril-

məyəcək və təhlükəsizlik təminatı olacaq. Digər tərəfdən, London sammitində Böyük Britaniya tərəfi vurğuladı ki, ABŞ-nin prosesə daxil olması vacibdir. Böyük Britaniya bunu ona görə istəyir ki, ABŞ-nin dəstəyi olmadan Avropanın təbii başına Rusiyanı Ukraynaya qarşı aqressiyadan çəkəndirə bilməyəcəyini anlaşıdır. Avropanın belə imkanı yoxdur. II dünya müharibəsindən sonra Avropa hərbi təhlükəsizlik sənayesini arxa plana ataraq, daha çox sosial-iqtisadi proqramlara vəsait ayırıb, nəticədə təhlükəsizlik amili və hərbi

imkanları zəif vəziyyətdə qalmaqdadır. Belə olan halda Avropanın təbii başına Rusiyaya qarşı Ukraynanı müdafiə etməyə gücü çatmaz. Bu fikir daha çox Britaniya və İtaliya tərəflərindən gəlir. Görünür, Fransa və Almaniya daha çox Avropanın müstəqil olmasının tərəfdarı olsalar da, Britaniya hər bir halda ABŞ-nin prosesə daxil olmasını istəyir. Britaniyanın Baş naziri Keir Starmer qeyd etdi ki, hər hansı sülh sazişi yaxud atəşkəs imzalanacaqsa, Avropa kontingenti Ukraynaya yerləşdiriləcək, ABŞ-nin dəstəyi mütləqdir. ABŞ

qoşunları olmasa belə, yazılı formada sülhməramlıların yerləşdirilməsi dəstəklənməlidir ki, artıq həmin qüvvələrin çəkəndirici funksiyası yaranmış olsun".

S.Zahidovun sözlərinə görə, ABŞ-dən dəstək almaq üçün ilk növbədə Trampa Zelenskinin münasibətləri normallaşmalıdır: "Bu məqsədlə Starmer və Makron Zelenski ilə birlikdə Vaşinqtona yola düşəcək. Bu görüş zamanı ilk növbədə Ukrayna və ABŞ arasında problemlərin aradan qaldırılmasına çalışılacaq. Digər tərəfdən minərəllərlə bağlı saziş müzakirə olunacaq. Hətta sazişin həmin görüşdə imzalanması mümkün ola bilər. Zelenski də sazişi imzalamağa hazır olduğunu bildirib. Belə görünür ki, Avropa Zelenskiyə ABŞ ilə münasibətləri

düzəltməsi üçün təzyiq edib. Zelenski hətta ilk mərhələdə ballistik raket və dronların istifadəsinin qadağan edilməsini, ümumiyyətlə, hava məkanının qapalı zona olmasını, əsirlərin dəyişdirilməsini təklif edib. Bütün bunlar onu göstərir ki, Zelenski ABŞ-nin dəstəyi olmadan müharibənin bitməyəcəyini fərqləndirir. Vaşinqton görüşündə ilk növbədə münasibətləri tənzimləməyə çalışacaq, minerallar bağlı sazişin razılaşdırılmaqla müzakirə ediləcək, artıq bundan sonra Rusiya ilə atəşkəsin yaxud sülh sazişinin perspektivləri və şərtləri müzakirə olunacaq. Əsas məsələ təhlükəsizliyin təminatıdır".

□ Nigar HƏSƏNLİ, Musavat.com

21-ci əsrin "Nürnberg prosesi" davam edir. Bakıda qurulan Ədalət Məhkəməsində cinayətlər açılır, həqiqətlər üzə çıxır, özü də 30 ildən artıq dövərdə Azərbaycana qarşı olmanın pisliklər etmiş şəbəkənin rəhbərliyi tərəfindən. Bir əsr boyunca hay "maşa"sından istifadə edən qüvvələrin yuxusunu ərşə çəkən prosesdir, ürəklər döyünür...

Qarabağda 30 il ərzində mövcud olmuş və artıq cəhənnəmin isti bucağına göndərilmiş qondarma qurumun başçısı Araik Arutyunyan məhkəmə iclasında bildirib ki, 2020-ci ilin yayında və iyunun sonunda "Qarabağ ordusu"nın təlimlərini müşahidə edib. Təlimlərə isə Ermənistan ordusunun qərargah rəisi Onik Qasparyanın rəhbərlik edib. Bax, belə, danış, Araik, danış! Nikol Paşinyan antiterror əməliyyatınadək iddia edirdi ki, guya Qarabağda mövcud olan işğalçı ordunun Ermənistan aidiyyəti yoxdur. Guya ki, təpədən-dırnağa silahlənmiş hərbi canilər Qarabağ ermənilərinə məxsusdur və İrəvan onlara görə cavabdeh deyil. Bu, yaddaşı gödək adam heç olmasa oğlu Ashotu hay-küylə, təbliğat məqsədilə Qarabağa, hərbi xidmət keçməyə yolladığını, sonra da Anna Akopyanla birgə ona baş çəkməyə gəldiyini unutmamalıydı. Bəlkə hesab edir ki, biz unutmuruq? Ermənistanın Qarabağdakı işğalçı ordusunun təminatı İrəvandan gəlirdi, son günlərdə Ermənistan dövlətinin büdcəsindən hər il Qarabağa ayrılan yarım milyardəvə vəsaitin böyük hissəsi Azərbaycan ərazilərinin əbədi ilahına yönəldilirdi. Bu pulun hansı hissəsi yeyilib, hansı faizi xərclənib, bunu özləri araşdırırlar, necə ki, bir-birinin əlini yeyirlər sözügedən məsələyə görə. Amma faktiki olaraq Azərbaycan ərazilərindəki hərbi qüvvələr Ermənistanə məxsus idi.

Həmin hərbiçilərin torpaqlarımızdan çıxarılması BMT TŞ qətnamələrində də əksini tapmışdı, Avropa Parlamenti belə İrəvana çağırış edərək Qarabağa əsgər göndərməməyi istəmişdi. Amma nə faydası? Dışsiz bəyanatların, tələblərin qarşılığında Ermənistan rəhbərlikləri özlərini karlığa, korluğa qoydu. Hətta Azərbaycan Prezidenti 44 günlük müharibədən sonra dəfələrlə İrəvandan Qarabağdakı hərbi qüvvələrin çıxarılmasını tələb edərkən Paşinyan yaxasını kənara çəkər, özünü "oblava" vaxtı hinduşkasından imtina edən "alverçi Əbülfət"sayağı apararaq, "mənim ordum olsaydı, yanıma gələrdi" tipli əcaib iddialar irəli sürürdü. Lakin yolu ilə, "sülhməramlı"ların müşayiəti ilə Qarabağa

Araik Paşinyanın əsl üzünü açır

Nikol ifadə vermək üçün Bakıya gələcəkmi?

silah-sursat, mina, yanacaq daşınırdı, amma Paşinyan deyirdi yox e, mənim Qarabağda ordum yoxdur. Al, bu da sənə "sarsaq ordusu", Araik və digərləri hər şeyi danışacaq.

Həmin bu Arutyunyan Azərbaycanın dərinliklərinə zərbələr endirilməsi barədə qərarların da Ermənistanda verildiyini etiraf edib. Sitat: "Təlimlərə rəhbərliyi Ermənistan ordusunun qərargah rəisi Onik Qasparyan edirdi. Bu da gizli proses deyil, hamının gözü önündə qarşıda olan bir şey idi. Yayın sonunda Qarabağa Nikol Paşinyan gəldi. Mən onu "ordu bölmələri"ne qədər müşayiət eləmişəm. O, vəziyyətlə tanış oldu. Eşidirdim, gördüm ki, "silahlı qüvvələr"də nə baş verir. Mən "Qarabağ müdafiə komitəsi"ndən heç bir məlumat almamışdım. Situasiya barədə heç vaxt mənə heç bir məlumat verilməyib. "Ordu" üzərində mənim heç bir səlahiyyətim olmayıb. Bu, sizə də məlumdur. İttiham aktında da bu barədə yazılıb. Ermənistan mətbuatında da bu barədə dəfələrlə qeyd olunub, deyilib ki, Qarabağda olan ermənilərin təhlükəsizliyinə görə Ermənistan məsuliyyət daşıyır. Ermənistan Silahlı Qüvvələri, "Qarabağ müdafiə ordusu" da ora daxil idi. Deməli, Ermənistan təhlükəsizliklə bağlı məsələlərə görə məsuliyyət daşıyır".

Unutmamışıq, 44 günlük müharibə zamanı Gəncənin dinc sakinlərini, körpə uşaqlarını yuxunun şirin vaxtında ballistik bombalarla hədəfə alanda həmin bu Araik "əmrini vermişəm" demişdi. O zaman inanmamışdıq, təbii. Artıq həqiqəti dilə gətirir Ədalət Məhkəməsində. Ermənistan rəhbərliyi

belə ifşanı gözləməyirdi. Axı neçə vaxtdır özlərini "sülh göyərçini" kimi təqdim edirdilər. İndi Bakıda, müttəhimlər kürsüsündə dayanıb etiraf edənlərin onun yalanlarını ortaya qoyurlar, maskasını cırırlar. Elə buna görə də Paşinyan həmin şəxsləri "zərərsizləşdirmək" üçün Azərbaycana iftira atmaqdan belə çəkinmədi. İddia etdi ki, guya Bakıda saxlanılan erməni məhbuslara qarşı qadağan olunmuş psixotrop dərmanlar verilib. Təbii, Azərbaycan XİN tutarlı faktlarla cavabını və dərslərini verdi, "atəş nöqtəsi"ni susdurdu. Həm də Paşinyan bu cür sərəmsəlmələrlə Araik Arutyunyan, Ruben Vardanyan və digərlərinin "ürəyinə daxil ola bilmədi".

Təqsirləndirilən ermənilər bildirdilər ki, onlara nəinki hansısa "qadağan olunmuş psixotrop dərmanlar" verilməyib, hər hansı təzyiq belə, göstərilməyib. Ondan sonra İrəvandan səslənən saxta iddiaların bu hissəsi yığılırdı. "Psixotrop"u qan analizləri ilə yoxlamaq belə mümkündür, hay şivəçiləri elementar qaydaları belə unudurlar yalanlar uydurarkən.

Araik Arutyunyanın digər etirafı da Paşinyan üçün öldürücüdür. O, 44 günlük müharibənin gedişində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlamaq istədiyini, lakin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın buna imkan vermədiyini deyib. Bax, belə. Nə oldu, Nikol, bəs sülh tərəfdarı idin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyırdın, "real Ermənistan" istəyirdin?

Görün Araik daha sonra "açdığı sandıq"dan nələr çıxarır: "Oktyabrın 18-i axşamçağı bizim Bako Sa-

akyana və Arkadi Qukasyanla axırıncı görüşümüz oldu. Nikol Paşinyana zəng elədim və dedim ki, mən Azərbaycan Prezidentinin adına müharibəni saxlamaqla bağlı məktub yazmağa hazıram, Bako və Arkadi də lazım olsa buna qoşulaçaqlar. Məktubun məzisi bundan ibarət idi ki, sadəcə müharibəni saxlayın. Paşinyan yazdığımız məktubun məzmunu isə belə idi ki, istənilən qaydada müharibəni saxlayın və bildirin ki, bu, erməni sakinlərin istəyidir. Belə ki, Ermənistanda vahid bir fikir yox idi. Ona görə də mən dedim ki, bizə istinad edib müharibəni saxlamaq lazımdır. Biz sonra dırnaqarası günahkar olmağa da hazırıq, lakin insan həyatını qorumaq lazımdır. Paşinyan bir neçə görüş keçirdi, müxalifətlə görüşdü, demək olar ki, hamı ilə görüşdü. Oktyabrın 19-u günün sonunda o mənə geridönüş zəngi elədi və dedi ki, müharibə davam edir. Detallara varmaq istəmirəm. Ən pisi o idi ki, müharibə davam edirdi".

Belə görünür ki, müharibənin davam etməsini Araik belə istəməmiş. Hər halda, belə iddia edir. Düzdür, onun Xankəndi meydanında çadır qurub, "sonadək mübarizə aparacağını" deməsi və çadırdə oturub "mübarizə aparması"nı da unutmamışıq. Bütün hallarda Paşinyan səslənən ittihamlara cavab verməlidir. Bakı Ədalət Məhkəməsində səslənən etiraf və qatı açılmamış cinayətlərlə bağlı ifadələr Nikol Paşinyanın da şahid qismində prosesə cəlb olunması zərurətini yaradır. Paşinyan sülh müqaviləsinin razılaşdırılma məqamından danışmış, nağıllar uydurmaqdansa, buyursun,

Bakıdakı məhkəmədə səslənən ifadələrə, xüsusilə də Qarabağda tökülən qanlara görə əsas günahkar olması haqda iddialara sübutlarla cavab versin.

Vaxtilə Azərbaycan rəhbərliyinin əsaslı sübutlarının qarşılığında "bizim Qarabağda ordumuz yoxdur", iddiasını irəli sürən Paşinyan çox keçmədi ki, özünü revanşistlərin hücumundan qorumaq üçün "əgər 10 noyabr bəyannaməsinə imza atmasaydım, 25 min hərbiçimiz mühasirəyə düşəcəkdə və itkilərimiz 2-3 dəfə çox olacaqdı" söyləmədimi? Ordusu Qarabağda idisə, təbii ki, əmrini verirdi. İşğal dövründə "Qarabağ ordusu" adlandırılan işğalçılar əslində müstəqil ordu kimi fəaliyyət göstərməyib. Araik də etiraf edib və düşməni də olsa, deməliyik, fakta əsaslanıb: "'Qarabağ ordusu"nın komandanına qarşı Ermənistanda cinayət işi başlanılıb. Əgər mənə tabe olsaydılar, ona qarşı cinayət işi Qarabağda başlanardı".

Arutyunyan onu da etiraf edib ki, "Qarabağ Müdafiə Ordusu"nun "komandanı" Ermənistan Respublikasının Baş Qərargah rəisinə tabe idi. Sitat: "Mən "hərbi komandanı" vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etməmişəm, çünki mənim buna səlahiyyətim olmayıb". Adam doğru deyir, Qarabağ Ermənistan rəhbərliyinin oylarına çevrilmişdi, Ağdam xarabalıqları üzərində tank təlimləri keçirir, münbit torpaqlarda nar bağı salırdılar. Hələ bir baş nazir də var idi, Karapetyan, Sərsəng su anbarında kater sürürdü. Hamısı cavab verməlidir!

Məhkəmədə səslənən bu ifadələr sıradan məsələ-

lər deyil. Azərbaycan ərazilərinin məhz Ermənistan tərəfindən işğal edildiyini təsdiqləyən faktlardır. Qarabağda qurulmuş qondarma rejimin məhz Ermənistan tərəfindən yaradılması və idarə edilməsi, hərbi əməliyyatlara Ermənistan ordusu qərargahının rəhbərlik etməsi faktları on illərlə üf-rülən yalanların üstündən xətt çəkdi, sabun köpüyünə döndərdi. Ermənistanın 30 illik işğalı danışıqlarda manipulyasiya obyektinin "milli müqəddərat" iddialarının da cəfəngiyyat olduğunu təsdiqlədi. "Miatsum" nağılı kimi, "milli müqəddəratını təyin etmə" nağılları da gorbagor oldu.

Biz bilirik ki, Azərbayca-

na mina xəritələrini təqdim etməyən və nəticədə təkcə 44 günlük müharibədən sonra 400-ə yaxın günahsız insanımızın mina qurbanına çevrilməsinə bais olan Paşinyandır! Biz bilirik ki, 4 minə qədər əsir, itkin düşmüş, girov götürülmüş azərbaycanlılarla bağlı məlumatları gizlədən, bu barədə müraciətlərə cavab verməkdən yayınan Nikol və komandasıdır. Ən azı bu iki vacib məsələ ilə bağlı ortaya mövqə qoya, heç olmasa sələflərinin bu faktları - mina xəritələrini, ya yoxa çıxan azərbaycanlılarla bağlı sənədləri məhv etdiyini iddia edə bilər, bu barədə əmr İrəvandan və Paşinyandan verilib!

Bunu Araik deyir, biz demirik, cavab versin! Gəlsin, Bakıda cavab versin! Desin, görək bu, "sülh göyərçini" niyə Araik Arutyunyanın Azərbaycan Prezidentinə məktub ünvanlamaq istəyinin qarşısını alıb, buna imkan verməyib? Cəbrayıl yolu çəkəcəkdə, ona görəmi?!

Məhkəmə davam edir. Hələ faktlar açılacaq... Paşinyan kor-peşmandır, vaxtında Qarabağdakı separatçıları Balasanyan və digərləri kimi İrəvana qaçıra bilmədiyinə görə. Amma bunda da qorxdı, kreslosunu əlindən alarlar deyər. Yəqin ki, Bakıdakı məhkəmənin stenoqramını nöqtə-vergü-lünədək oxuyur və düşünür: kreslosunu itirməsinə razı olardı, təki bu şəkildə ifşa edilməzdi.

✉ **Elsad PAŞASOY,**
Musavat.com

“Avropanın ayrılmaz hissəsi kimi biz Avropa Birliyinə daxil olmaq prosesini strateji prioritetimiz hesab edirik. Türkiyəyə layiq olduğu yer verilməzsə, Avropanın global aktor olaraq mövcudluğunu davam etdirməsinin mümkünsüzlüyü getdikcə daha da aydınlaşır”.

Bu sözləri Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Avropaya xəbərdarlıq edərkən bildirib.

Ərdoğan qeyd edib ki, Avropanın təhlükəsizliyi Türkiyəsiz mümkün deyil.

Məlumdur ki, qardaş ölkə hərbi gücünə, döyüş qabiliyyətinə görə NATO-da ABŞ-dan sonra 2-ci dövlətdir. Amma 50 ildən çoxdur Türkiyə Avropa İttifaqının üzvlüyünə qəbul edilmir.

Heç olmasa, indi, ABŞ-ın öz himayəsini “qoca qitə”dən, Ukraynadan əsirgədiyi dövərdə Avropa Ərdoğanın çağırış-xəbərdarlığını ciddiyyə alacaqmı?

Siyasi şərhçi Azər Hüseynov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Avropaya etdiyi xəbərdarlıq bir daha göstərdi ki, Türkiyə təkcə regional deyil, global miqyasda da strateji əhəmiyyətə malik dövlətdir: “Uzun illərdir Avropa İttifaqına (Aİ) üzvlük prosesi ilə bağlı maneələrle qarşılaşan Türkiyə bu gün Avropa üçün əvəzedilməz tərəfdaşa çevrilib. Avropanın təhlükəsizliyi, enerji təminatı və geosiyasi sabitliyi Türkiyənin rolu olmadan mümkünsüzdür. Bu gün Avropa çoxşaxəli problemlərlə üz-üzədir. Bir tərəfdən Rusiya-Ukrayna müharibəsi Avropanın təhlükəsizlik siyasətini sarsıdır, digər tərəfdən enerji asılılığı, iqtisadi tənəzzül və miqrasiya böhranı qitənin gələcəyini risk altına atır. Bütün bu proseslər fonunda Türkiyənin Avropa üçün əhə-

Türkiyədən “qoca qitə”yə xilas əli - Ərdoğandan xəbərdarlıq kimi çağırış

miyyəti daha da artır. Türkiyə NATO çərçivəsində ABŞ-dan sonra ikinci ən böyük hərbi gücə malik dövlətdir. Hərbi potensialı, coğrafi mövqeyi və regional təsiri ilə Türkiyə Avropanın təhlükəsizliyinin əsas təminatçılarından biridir. Qara dənizdən Yaxın Şərqə, Balkanlardan Orta Asiyaya qədər geniş bir bölgədə Türkiyənin təsiri böyükdür. Əgər Türkiyə NATO-da olmasaydı, alyansın cənub cinahı tamamilə zəifləyərdi. Xüsusilə Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda Avropanın təhlükəsizliyi Türkiyənin aktiv müdafiə siyasətindən asılıdır”.

Siyasi şərhçi deyib ki, Türkiyə NATO-nun ən güclü ordu-

larından birinə sahib olmaqla yanaşı, həm də alyansın müəhüm missiyalarında iştirak edir: “Suriya, Livan, Liviya və digər bölgələrdə Türkiyənin hərbi varlığı regional sabitliyin qorunmasına töhfə verir. Avropa ölkələri hərbi baxımdan ABŞ-dan asılıdır. ABŞ-ın Avropaya əvvəlki qədər önəm verməməsi Türkiyənin rolunu daha da artırır. Bu baxımdan, Avropa Türkiyə ilə əməkdaşlığı gücləndirmədən öz təhlükəsizliyini təmin edə bilməz. Əgər Avropa qitəsi öz sərhədlərini qorumaq və regional münasibətləri təsirinə yaymaq istəyirsə, Türkiyə ilə yaxın münasibətlər qaçılmazdır. Enerji təhlükəsizliyi Türkiyənin Avropa üçün

nə qədər vacib olduğunu sübut edən əsas sahələrdən biridir. Avropa uzun illər Rusiya qazından asılı olub. Ukrayna müharibəsi başlayandan sonra isə bu asılılıq daha böyük təhlükələr yaradıb. Türkiyə məhz bu məqamda əsas enerji tranzit ölkəsi kimi ön plana çıxıb. Hazırda TANAP (Trans-Anadolu Boru Kəməri) və TAP (Trans-Adriatik Boru Kəməri) vasitəsilə Azərbaycan təbii qazı Avropaya Türkiyə üzərindən daşınır. Bundan əlavə, Türkiyə Yaxın Şərqdən, Mərkəzi Asiyadan və hətta Şərqi Aralıq dənizindən Avropaya enerji daşıyan əsas tranzit ölkədir. Türkiyə bu gün enerji layihələrini şəxələndirərək Avropanın enerji təhlükə-

sizliyinə birbaşa töhfə verməkdədir. Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində Orta Asiya ölkələrindən gələcək enerji resursları da məhz Türkiyə vasitəsilə Avropaya çatdırıla bilər. Bundan əlavə, Türkiyənin nüvə enerjisi sahəsində atdığı addımlar onu enerji sektorunda daha mühüm aktora çevirir. Avropa enerji asılılığını azaltmaq istəyirsə, Türkiyə ilə strateji əməkdaşlığı daha da gücləndirməlidir. Əks halda, Rusiya və digər enerji təchizatçılarından asılı qalmaq Avropanın enerji siyasətində ciddi problemlər yarada bilər.

Türkiyə uzun illərdir Avropa İttifaqına üzv olmaq istəyir

pacaq və nəticədə Avropa bu fürsəti əldən vermiş olacaq”.

A.Hüseynov Avropanı korafəhmlikdə ittiham edib: “Avropa Türkiyənin əhəmiyyətini indi-indi dərk etməyə başlayır. Amma bu proses çox gecikib. Əgər Avropa 20-30 il əvvəl Türkiyəni Aİ-yə üzv qəbul etsəydi, indi tamamilə fərqli bir global balans olardı. Hazırda Avropa həm iqtisadi, həm siyasi, həm də hərbi baxımdan zəifləməyə başlayıb. ABŞ Avropanı əvvəlki kimi dəstəkləmir, Rusiya təhdidləri artır, Çin güclənir. Bu vəziyyətdə Avropanın Türkiyə kimi güclü və etibarlı tərəfdaşa ehtiyacı var. Türkiyə

İsrail Rusiyanı Suriyaya qaytarır? - Bakı dövriyyəyə girə bilər

Yusif Bağırzadə: “İsrail Rusiyanı Türkiyənin qarşısını ala biləcək güc olaraq görür”

İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu Rusiyanın Suriyadakı hərbi mövcudluğunu müzakirə etmək üçün hərbi katibi Roman Qofmanı Moskvaya göndərüb və İsrail rəsmisi Rusiyanın paytaxtında bir sıra görüşlər keçirib.

“Yedioth Ahronoth” qəzeti İsrailin Suriyanın zəif qalmasını istədiyini və Rusiyanı bölgədə dominant güc olan Türkiyədən üstün tutduğunu yazıb. “İsrail faktiki olaraq açıq şəkildə tərəf seçir: rusları türklərdən üstün tutur və mahiyyətcə Ankaranı Suriyadan sıxışdırmağa çalışır”, - İsrail nəşri bildirib.

Məlumatda qeyd edilib ki, İsrail Türkiyənin Suriyada hərbi bazalar qurması, Suriya ordusuna təlim keçməsi və ölkənin hava məkanına nəzarət etməsini istəmir.

Fevralın 28-də “Reuters” İsrailin ABŞ-dan Rusiyanın Suriyadakı hərbi bazalarının saxlanılması üçün addımlar atmasını istədiyini iddia etmişdi. Agentliyin yazdığına görə, İsrail bunu Türkiyənin Suriyada

möhkəmlənməsinin qarşısını almaq üçün istəyir.

İsrail bu prosesi Rusiya ilə münasibətləri ilıqlaşmaqda olan ABŞ-ın dəstəyi ilə irəli aparır? Azərbaycanın iki strateji müttəfiqinin Suriya maraqlarını uzlaşdırmaq üçün Bakı nə edə bilər?

Politoloq Yusif Bağırzadə

de “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Roman Qofman Netanyahu-nun etibarlı adamlarından biri hesab olunur. Qofman əvvəllər də dünyanın müxtəlif ölkələrində həssas missiyalarla səfər edib və onun Moskva təyinatına seçilməsi həm də rus dilini bilməsi ilə əlaqəlidir: “Məlumdur ki, Qofman 1976-cı ildə Be-

larusun Mozir şəhərində anadan olub və on dörd yaşında, 1990-cı ildə SSRİ-nin dağılması ərəfəsində İsrailə köçüb.

İndi Qofmanın səfərində məqsəd həm HƏMAS-la danışıqların kəsilməsi fonunda Rusiyanın dəstəyini almaq və hələ də HƏMAS-ın əlində olan girovların azad edilməsinə kö-

mək istəmək, həm də Suriyadakı vəziyyət fonunda təhlükəsizlik sahəsində Rusiya ilə əlaqələr qurmaq istəyidir”.

Politoloq qeyd etdi ki, Netanyahu Suriyada Rusiyanın hərbi mövcudluğunu saxlamaqda maraqlıdır və Rusiyanı Dəməşqdəki keçid hökumətinə əsas təsir gücünə malik olan Türkiyənin qarşısını ala biləcək güc olaraq görür: “Rusiyanın nəzarətində olan Latakıya və Hmeymimdəki bazalarının Türkiyənin təsir dairəsinə düşməsindən çəkinən İsrail tərəfi bu narahatlığını Vaşinqtona da çatdırıb. Məlumdur ki, bu məsələ İsrail baş nazirinin nümayəndələrinin Vaşinqtonda görüşündə müzakirə olunub. Rusiyanın dəstəyini ala bilmək üçün İsrail müvafiq addımlar da atıb artıq. Bir müddət əvvəl BMT Baş Assambleyasında ABŞ-la birlikdə Ukraynanı dəstəkləyən qətnamənin əleyhinə səs verməsi də bunun əyani sübutudur. İsrail təkcə Rusiya ilə deyil, hətta Bəşər Əsəd tərəfdarları olan druzlarla belə müttəfiqlik əlaqələri qurmaqda maraqlıdır. Bir neçə gün əvvəl Netanyahu-nun ofisi Suriyada rejimin druzlara hücum etməsinə icazə verməyəcəyini deyib, bildirib ki, rejim druzlara hücum etməyə cəsarət etsə, İsrailin cavabı ilə qarşılaşacaq. Bununla da İsrail mövqeyini ortaya qoyub”.

Y.Баğırзadənin sözlərinə görə, İsrailin bu addımları ABŞ-ın dəstəyi ilə atıb-atmadığını indidən söyləmək çətin-

dir: “Hər şey ABŞ və Rusiya arasında danışıqlarda hansı nəticələrin əldə olunacağına bağlıdır. Əgər ABŞ Ukrayna məsələsində Rusiyaya güzəştə gedərək Yaxın Şərqdən uzaq durmaqla bağlı bazarlıq aparacaqsa, o zaman Rusiyanın Yaxın Şərqdə və xüsusilə də Suriya ərazisində yenidən aktivləşməsi mümkün olmayacaq. Yox, əgər ABŞ və Rusiyanın mövqeyi Ukrayna kimi Suriyanın da bölüşdürülməsi istiqamətində olacaqsa, o zaman İsrailin Rusiya ilə bu istiqamətdəki danışıqlarında hansısa addımlara şəhədlik edəceyik”.

Y.Баğırзadə düşünür ki, istənilən halda Suriyadakı mövcud vəziyyət əladır ki, Türkiyəyə qarşı hansısa həmlələrin olması həm də mövcud Suriya hakimiyyətinə qarşı dayanmaq demək olacaq: “Bu isə uzun illərdən sonra əldə edilmiş nailiyyətlərin heçə endirilməsinə və növbəti ağır müharibələrə gətirib çıxara bilər”.

Həmsöhbətimizin fikrincə, Azərbaycan təbii ki, Türkiyə və İsrail arasında münasibətlərin daha da gərginləşməsinə maraqlı deyil: “Hər iki ölkə ilə kifayət qədər yaxşı əlaqələrimizin olması bu istiqamətdə vasitəçi qismində çıxış etməyə imkan verir. Düşünürəm ki, belə bir vasitəçiliyə ehtiyac olacaqsa, Azərbaycan bunun öhdəsindən kifayət qədər uğurlu şəkildə gələ bilər”.

Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Ermenistan hökuməti parlamento, Xarici İşlər Nazirliyinə, eləcə də Rusiya ilə əlaqələri olan digər strukturlara və nazirliklərə bu istiqamətdə əlaqələrin mümkün qədər gücləndirilməsi ilə bağlı tapşırıqlar verib. Bu barədə erməni mətbuatı yazıb (Haqqın.az).

"Müvafiq strukturlara aidiyyəti sahələr üzrə keçirilən bütün görüşlərdə fəal iştirak etmək, işgüzar səfərlər və görüşlərə başlamaq tapşırılıb. Yeni münasibətləri normalaşdırmaq. Bütün bunların nədən qaynaqlandığını söyləmək çətindir, amma pərdə arxasında söz-söhbətlər də gəzir ki, hakimiyyət xarici siyasət cəbhəsində kəskin dəyişikliklərin nə siyasi, nə də iqtisadi baxımdan yaxşı heç nəyə gətirib çıxarmayacağına anlayıb", - məlumatda deyilir.

Ermənistan parlamenti-nin mətbuat xidməti isə xəbər verib ki, spiker Alen Simonyan MDB Parlamentlərarası Assambleyasının iclasında iştirak etmək üçün Rusiyaya gedəcək. Qeyd edək ki, Moskva ilə İrəvan arasında münasibətlərin kifayət qədər gərgin olduğu dövrdə Simonyan assambleyanın iclaslarında iştirak etmədi - adətən Ermənistanı bu forumlarda spiker müavini təmsil edirdi. Amma indi Rusiyaya qarşı barışmaz mövqeyi ilə məşhur olan Simonyan martın 6-da Sankt-Peterburqda baş tutacaq tədbirdə şəxsən iştirak etmək qərarına gəlib.

Bəs Paşinyan hökuməti Putinlə "körpüləri" bərpa edə biləcəkmi və o halda Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinə hansı təsirlər mümkündür?

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı "Yeni Məsəvat"a bildirdi ki, Ermənistan hökumətinin XİN-də və parlamentdə Rusiya ilə əlaqələrinin gücləndirilməsi ilə bağlı verdiyi tapşırıqlar bir-başına erməni hiyləsindən irəli gələn addımdır: "Artıq ermənilər Amerikanın indiki Tramp hakimiyyətindən əllərini üzüblər. Paşinyan Trampın Putinə olan münasibətini çox yaxşı bilir. Bəlkə də Trampın qalib gəlməməsinə ən çox arzulayan dövlət Ermənistan idi. Aktiv siyasi fəaliyyətlə məşğul olan ağıllı adamlar əvvəlcədən də bəyan edirdi ki, Tramp prezident seçildəndən sonra dərhal Vladimir Putinin maraqlarından çıxış edəcək və onun tapşırıqlarını icra edəcək. Bir neçə gün bundan qabaq Amerikada Zelenski-Tramp görüşü bütün deyilənləri əyani sübut etdi. Tramp az qalırdı ki, Putinə görə Zelenskini şillə-təpiyin altına salsın. Ermənistan artıq Ukraynanın aqibətindən dərs alıb. Ermənilər bilir ki, Rusiyanın Ukraynadakı müharibəni sonlandırmasından sonra Qafqaz siyasətinin aktivləşəcəyi gözlənilir".

Ermənistan Rusiya ilə barışıq yolu axtarır - hay xisləti

İrəvan Vaşinqtondan əlini üzüb; ermənilər yenə də "nicat yolunu" şimal qonşumuzda görürlər?

ABŞ Ermənistana Co Bayden hakimiyyəti dövründəki dəstəyi verməyəcək. Bu səbəbdən də Rusiyanın könlünü almağa başlayıblar. Paşinyan MDB dövlət başçıları-nın zirvə toplantısına qatılmır, Rusiyalı KTMT-dən çıxmaq-la şantaj edirdi. İndi xeyir ola Rusiyaya qarşı bu cür addımlar atırlar? Bütün bunlar məqsədlilik şəkildə baş verir. Ermənistanın Rusiya qarşı bu cür yaxınlaşmasının Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinə təsir etmək imkanlarına gəlincə, düşünürəm ki, Putin ağıllı siyasətçidir və Ermənistanın bu hiyləsini yaxşı bilir. Rusiyanın ağır dövrlərində Azərbaycanın dəstəyini və mərdliyini gören Putin yəqin ki, yaxın bir neçə ildə baş vermiş hadisələri tezliklə unutmaz".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadənin sözlərinə görə, Ermənistan 2022-ci ildən sonra xarici siyasətində qərbyönlü irəliləyişlərə nail ola bilmək üçün Rusiyadan uzaqlaşma görüntüsü yaratmağa çalışırdı: "Halbuki ticarət əməkdaşlıqları sürətlə inkişaf etməyə davam edərək 2019-cu ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 2 milyard dollardan 2024-cü ildə 12 milyarda çat-

mışdı. Buna baxmayaraq, ötən 2 ildə Ermənistan Rusiyanın rəhbərlik etdiyi təşkilatlar olaraq nə KTMT, nə də MDB çərçivəsində fəaliyyət-lərə demək olar ki, qoşulmadı. Məsələn, 2023 və 2024-cü illərdə KTMT-nin keçirdiyi hərbi təlimlərdə Ermənistan iştirak etmədi, əksinə, 2024-cü ildə ABŞ-la birgə bir neçə hərbi təlim keçirdi. Ötən ilin fevralında Ermənistanın Baş naziri Paşinyan rəsmi olaraq bəyan etdi ki, ölkəsinin KTMT-də üzvlüyü de-fakto dondurulub. Həmçinin Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan ötən il iyulda Sankt-Peterburqda baş tutan MDB PA görüşündə iştirak etməmiş, ötən ilin oktyabrında MDB-nin xarici işlər nazirləri səviyyəsində keçirilən görüşdə qəbul edilən bəyannatda Ermənistan qoşulmamışdı. Bütün bunlar Ermənistanın Azərbaycan qarşısında məğlubiyyətindən sonra Rusiya ilə münasibətlərdə "mövqe göstərişi" olmaqla yanaşı, həm də Qərbdən daha çox dividendlər əldə etmək üçün atılan addımlar idi. Çünki bu addımlar atılmalı idi ki, Ermənistan Avropa İttifaqı və ABŞ-dan iqtisadi-siyasi və hərbi dəstək ala bilsin. Təsədüfi deyil ki, bu siyasət nəticəsində Ermənistan 2024-cü

ildə Avropa Sülh Fondundan 10 milyon avroluq hərbi dəstək, 2025-ci ilin 14 yanvarında ABŞ-la imzaladığı strateji tərəfdaşlıq sazişi ilə isə Amerikanın dəstəyini qazandı. Həmçinin parlamentin gündəliyinə Aİ üzvlüyü məsələsi salındı. 2022-ci ildən etibarən başı Ukrayna ilə savaşa qarışan Rusiyanın bütün bunları görməzdən gəlməyəcəyi aydın idi. Məhz Ermənistanın ABŞ-la sazişi və Aİ üzvlüyü məsələsi gündəmə gələndən sonra Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçukun dili ilə Ermənistanı təhdid etdi. O belə deyib: "Ermənistanın Aİ-yə üzvlüyü onlara viza-sız hərəkət imkanı və əhəli-sizləşmə bəxş edəcək, eyni zamanda Ermənistanın ixracı 80% azalacaq, enerji və qida məhsullarının qiyməti isə qalxacaq. Bu, Titanikə bilet almağa bənzəyir". Başqa sözlə, Rusiya Ermənistanı iqtisadi və enerji sanksiyalarına məruz qoyacağını, "Titanik" gəmisi kimi batıra biləcəyini açıq bəyan etdi. Məhz bu təhdidlər fonunda, həmçinin Ukraynanın Rusiya ilə mübarizədə məğlubiyyət faktoru aydın olandan sonra Ermənistan siyasət dəyişikliyinə getməyi düşünür. Odur ki, 17-18 aprel tarixlərində keçiriləcək növbəti MDB PA görüşündə

Alen Simonyan da iştirak edəcəyini bildirib. Paşinyan daha öncə bəyan etmişdi ki, Ermənistan həm Avrasiya İqtisadi Birliyi, həm də Avropa İttifaqında mövcud ola bilər. Lakin bu, mümkünsüzdür. Təsədüfi deyil ki, MDB PA görüşü ərəfəsində Rusiya Ermənistanı səfirinin dili ilə "Ya AİB ya da Aİ. Seçim edin" deyərək Ermənistanı tərəfini müəyyən etmək əmri verib. Simonyanın keçiriləcək görüşə qatılması Ermənistanın "balanslaşdırma" siyasətinin sonu deyil, sadəcə, Rusiya ilə münasibətlərin "normallaşmasıdır". Bu, həm də Ermənistanın qərbyönlü siyasətinin əsasən Azərbaycana qarşı kirli oyunlarda Qərbin dəstəyini əldə etmək üçün həyata keçirildiyini deməyə əsas verir. Lakin işğal siyasətlərinin fiaskosu kimi, bu "maskalanma" da ifşa olunacaq. Həmçinin onu əlavə etmək olar ki, adətən beynəlxalq görüşlər çərçivəsində ikitərəfli yan görüşlər də keçirilir. Ehtimal ki, MDB PA görüşü çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan spikerləri yenidən görüşə bilər. Bu, Azərbaycan və Ermənistan sülh prosesinin regional əməkdaşlıq yolu və Rusiyanın vasitəçiliyi ilə reallaşdırıla biləcəyinə işarədir. Beləliklə,

Rusiyanın Ukraynadakı müharibəni sonlandırmasından sonra Qafqaz siyasətinin aktivləşəcəyi gözlənilir".

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatiya Araşdırma Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov Ermənistanın heç zaman tamamilə Kremlin təsir dairəsindən çıxıbilməyəcəyini söylədi: "2018-ci ildə Ermənistan-da Nikol Paşinyan hakimiyyətə gələndən bəri İrəvan tədricən Moskvadan uzaqlaşmaq yolunu tutdu. Bunun nəticəsidir ki, Ermənistan artıq uzun illərdir "iki stulda oturur". Ermənistanla Rusiya arasında münasibətlərin son zamanlar soyuqlaşdığı hiss olunurdu. Buna səbəb kimi İrəvan İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə Rusiyadan və KTMT-dən gözlədiyi dəstəyi görmədiyini deyirdi. Buna baxmayaraq, tərəflər arasında qarşılıqlı ticarət həcmi artması və Paşinyanın tənqidlərinə rəğmən, Kremlin hələ də onu cəzalandırmaması müəyyən şübhələr də yaradır. Tərəflər arasındakı "sərin küləklərin" sadəcə şou olduğunu iddia edənlər də var. Bu, ola da bilər, olmaya da. Dəqiq olan budur ki, Ermənistan tamamilə Rusiyanın təsirindən çıxıbilməz. Birincisi ona görə ki, Ermənistan iqtisadiyyatı xeyli dərəcədə Rusiyadan asılıdır. İkincisi, Ermənistan daxilində Rusiyanın təsir imkanları kifayət qədərdir. İstənilən an hakimiyyət əleyhinə aksiyalar başlansa, Paşinyanın həm iqtidarı, həm də şəxsi təhlükəsizliyi üçün təhdid yarana bilər. Ermənistanın Rusiyadan asılılığını göstərən başqa məqamlar da var. Son zamanlar beynəlxalq geosiyasi müstəvidə ciddi proseslər baş verir. Rusiyanın Ukrayna ilə müharibədə üstünlüyü qoruması və ABŞ-ın yeni hakimiyyətinin Kremlə loyal münasibəti rəsmi İrəvanı narahat etməmiş deyil. Ermənistan başa düşür ki, Rusiya bu müharibədən qalib gəlsə, növbəti hədəf özü ola bilər. Mümkündür ki, həm də bu səbəbdən preventiv addımlar atır, Rusiya ilə münasibətləri normalaşdırmaq istəyir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvat"

Tənliyin sirri

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında bir nəfər riyaziyyatçı alimlə geniş görüş keçirilmişdir. Sən demə, həmin alim hansısa tənliyi həll edibdir. AMEA prezidenti İsa müəllim, digər çıxış edənlər bununla qürur duyduqlarını çatdırmışdır.

Həqiqətən, bizdə hələ də tənlik həll edə bilən alimlərin olması sevindirici haldır. Əgər Riyaziyyat İnstitutuna uzun zamandır keçmiş təhsil nazirimiz Misir müəllim rəhbərlik edirsə, uca millətimiz vurma cədvəlini də unutmalı idi. Şükür. Hər şey itirilməyibdir. Davamlı olsun. Bu gedişlə Pifaqor teoremini də isbat edəcəyik.

Hüquq-mühafizə orqanları isə cəld tərpənərək, balaca uşağını döyərək işgəncə vermiş ananı dama salmışlar. Uşaq da dövlət himayəsinə götürülüb. Mən uşağın fotolarına, bədənindəki zərbə izlərinə heyrlə baxdım. Bir insan körpəyə bu cür əzab vermək üçün hansı həyatı yaşamalıdır, nə örnəklər görməlidir, necə bir tərbiyə yiyəsi olmalıdır? Heyvan desən, düz gəlir, çünki heyvanlar balasına bu cür işgəncə vermir. Üstəlik, bunu edən bir qadındır. 2 gün sonra hamı döşənəcək internetə, içində bu cür qadınlar da olmaqla bəşəriyyətin zərif hissəsini beynəlxalq qadınlar günü münasibətilə qutlayacaqdır.

Sözləşmə, bayaq "beynəlxalq" sözünü yazanda səhv eləmişdim, "beynəlxalq" getmişdi, düzəltdim. Birdən ağlıma gəldi ki, son zamanlar sözlərin yazılışında çoxlu bu tip səhvlərə yol verməyə başlamışam. Məsələn, "riyaziyyat institutu" ifadəsini də yazarkən "riya" və "ziya" sözləri gözümün önündə yam-yam rəqsi edirdilər. Yəqin bunun hansısa psixoloji izahı var. Dövrən belədir. Hər şeyin zibil çıxıb, bunun qabağında söz durarmı?

O baxımdan, şanlı hökumətimizin indiyədək qonaq qəbul elədiyimiz bütün xarici təşkilatları iti qovan kimi qovmasının məntiqi vardır. Artıq heç bir xarici media orqanı qalmayıb, xarici QHT-ləri də qovmuşuq, ən son "Qırmızı Xaç"ın üstünə xaç çəkilmək üzrədir. Doğrudan da, Novruzəli müəllimin "Qızıl aypara"sı varsa, bu nəyə lazımdır? Novella xanımın sonu məlum bəyanatları insan hüquqlarımızın durumuna işıq salırsa, "Beynəlxalq Şəffaflıq" haranın zibilidir? Hamısını rədd edəcəyik. Sovet vaxtı BBC yerinə Azərbaycan radiosuna "Bulaq" verilişinin nağıllarına, bayatlarına qulaq asırdıq, hamı da xoşbəxt idi, Allah Qorbaçovun evini yıxsın. Hətta Mirzə Xəzər "20 Yanvar" hadisələri haqda xəbər verdiyi üçün "Azadlıq radiosu" yaradılmışdı. Əgər radio olmasa sovet ordusu bizi niyə qırırdı?

Bunlar hamısı əlaqəli şeylərdir. Misal üçün, bu günlərdə bir meyxanaçı AYB üzvü olmaq istəyir, təklif verir: "Oranın adı Yazıçılar və Şairlər Birliyi olsun". Ancaq idarə son illər ədəbiyyatdan çox ev-torpaq alveri, maliyyə dediqodularıyla gündəmə gəlsə, niyə onun adı AYŞEAB (Azərbaycan Yazıçılar, Şairlər, Ev Alverçiləri Birliyi) olmasın? Qısaltması da poetik səslənir. Hələ bu cür olanda Donald Trampın diqqət mərkəzinə düşmək ehtimalı böyükdür, çünki onun özü məşhur ev alverçisidir.

Sadəcə, xariciləri-zadı qovmaq, sərhədi də bərk-bərk örtməklə iş düzəlmir. Təəssüf ki. Elə turizm agentliyindəki qalmaqal bunun tipik sübutudur. Deyirlər, idarənin rəhbər şəxsləri daxili yazışmaları xaricə sızdırmış. Anlaşılmır: bəs turizmi başqa cür necə inkişaf etdirmək olar? Daxildəki işləri xaricə sızdırmısan, xarici bura necə tanınmalıdır? Qərbdədir.

Yəqin istəyirik ekstremal turizm olsun - əcnəbilər bizi tanımadan gəlsinlər, naməlum şəraitə düşsünlər. Çox gözəl. Adamın qanı oynayır. Adrenalin az qalır təpədən fısqırınsın.

Ancaq tənlik həll edilib, məchul tapılıbsa, bunun turizmə ziyanı olacaq. Tənliyin dövlət sirri qorunmalı idi.

Qarabağda mövcud olmuş xunta rejiminin rəhbərlərindən biri, hazırda Bakıda mühakimə olunan Araik Arutyunyan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlamaq istədiyini, lakin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın buna imkan vermədiyini etiraf edib.

Araik deyib ki, "Qarabağ Müdafiə Ordusu"nun "komandanı" Ermənistan Respublikasının Baş Qərargah reisinə tabe olub. "Onilliklərlə "Qarabağ ordusu" ayrıca ordu kimi fəaliyyət göstərməyib. "Qarabağ ordusu"nun komandanına qarşı Ermənistan cinayət işi başlanılıb. Əgər mənə tabe olsaydılar, ona qarşı cinayət işi Qarabağda başlanardı", - deyərək bildirib. Onun sözlərinə görə, 2020-ci ilin yayında və iyunun sonunda "Qarabağ ordusu"nun təlimlərinə Ermənistan ordusunun qərargah reisi Onik Qasparyan rəhbərlik edib. Araik habelə Azərbaycanın dərinliklərinə zərbələr endirilməsi barədə qərarların Ermənistan tərəfindən verildiyini söyləyib: "Onik Qasparyan mənə dedi ki, bəli, Azərbaycanın hava limanları bizim əsas hədəfimizdir və biz o hədəfləri məhv etməliyik. Deyilirdi ki, elə təəssürat yaranmalıdır, elə etməliyik ki, guya bu zərbələr Qarabağ tərəfindən endirilir".

Bu ifadələr Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalını bir daha sübut edir. Araikin etirafları növbəti dəfə təsdiqləyir ki, Qarabağda heç də "artsaxın özünümüdafiə batalyonu" olmayıb, bu silahlı qüvvələr Ermənistan ordusuna tabe olub. Elə anti-terror əməliyyatından sonra təslim olan erməni silahlı birləşmələrinin 10 min üzvünün Qarabağı tərk etməsi faktı da sübut edirdi ki, onlar Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin hərbiçiləri olublar. Əslində bu reallıqlar çoxdan hamıya məlumdur. Sadəcə, indi fərq ondadır ki, bunu Qarabağda terrorçuluq, separatçılıqla məşğul olmuş ermənilərdən biri məhkəmədə dilinə gətirir. Halbuki Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, spiker Alen Simonyan çıxışlarında hiyləgərcəsinə iddia edirlər ki, Qarabağda guya "artsax ordusu" olub və Ermənistan onlara dəstək verib, sadəcə, özləri döyüşməyib təslim olublar. Bu da dolayısı ilə İrəvanın işğalçı mahiyyətini ortaya qoyan mövqedir.

Bundan əlavə, Ermənistan məhkəməsi Qarabağda döyüşmüş hərbiçilərin bir qismini, o cümlədən Cəlal Arutyunyanı mühakimə edir. Lakin onlar heç də başqa dövlətin ərazisində qanunsuz hərbi birləşmələrdə iştirak görə təqsirləndirilmirlər, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin tapşırıqlarını Qarabağda döyüşün yerinə yetirmədikləri ilə bağlı ittiham olunurlar. Yeni həmin erməni hərbiçilərin İrəvanda məhkəmədə mühakimə edilməsi də Ermənistan

Ermənistan Bakıda mühakimə edilir - Paşinyanın başı dərdə

Hərbi cani Araik Arutyunyanın məhkəmədə etirafları Azərbaycanın beynəlxalq məhkəmələrdə əlini gücləndirir

nın işğalçılığını sübut edir. Bunun davamı kimi, Araikin söylədikləri Ermənistanın ölkəməzə vurduğu zərərle bağlı beynəlxalq məhkəmələrdə təminat tələblərini gücləndirmək baxımından Bakı üçün əlavə yeridik vəsait deməkdir. Kəsəsi, Bakı Məhkəmə Kompleksində mühakimə edilənlər yalnız Arutyunyan, Vardanyan, Qukasyan, Sakyan deyil, həm də Ermənistanın özüdür. Üstəlik, Araikin etirafları Ermənistan hakimiyyətinin canına vəlvələ salır. Çünki baş nazir Paşinyanın rəhbərliyi altında qərargah reisinin verdiyi əmrlərin icra olunmasından söhbət gedir. Hərçənd ki, Paşinyan və digər erməni rəsmiləri Bakıda keçirilən məhkəməni "teatr" adlandırırlar və belə qələmə verməklə özlərini siqortalaməyə çalışırlar. Lakin hər şey göz qabağındadır. Azərbaycan atalar məsəlində deyildiyi kimi, "görünən kəndə nə bələdçi"...

Bəs hüquqşünaslar bu qəbil ifadələri necə qiymətləndirir, Araikin Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyi ilə bağlı etirafları bizə hansı yeni arqumentlər qazandırır?

Qarabağdan olan siyasətçi, Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağının "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, bu məhkəmənin gedişində təkcə Araikin yox, digərlərinin ifadələrində də maraqlı faktlar olacaq. Onun fikrincə, sonra bu etiraflar cəmləşdirilməlidir. "Bu məhkəmənin əhəmiyyəti ondadır ki, Qarabağda qondarma vəzifə tutanlar törətdiyi cinayətləri etiraf etsinlər. Onlar mülki əhalinin qətlə yetirilməsinə görə məsuliyyət daşıyırlar və buna görə cəza almalıdırlar. Bu, işin bir tərəfidir. Ermənistan

gəlinə, Qarabağda yaratdıqları terrorçu rejimi idarə ediblər. Həmin xunta rejimi Ermənistanın müdafiə nazirinin təlimatı ilə hərəkət edib. Yeni 90-cı illərdən belə olub". **Partiya sədri hesab edir ki, bu faktların hamısı üzə çıxacaq:** "Məsələn, Kəlbəcərə hücum Ermənistandan olmuşdu. Araik indi həqiqəti ortaya qoyur ki, bəlkə özünü xilas edə bildi. Ancaq digərləri də ifadələrində cinayətləri açıqlayacaqlar. Hərçənd Ermənistan Bakıdakı məhkəmə ilə bağlı qarayaxma kampaniyası aparır, amma bilirik ki, bu da hakimiyyətin qorxusundan irəli gəlir. Onlar bilirlər ki, Paşinyanın verdiyi əmrlər üzə çıxacaq. Azərbaycan isə bu faktlar əsasında beynəlxalq məhkəmələrdə ayrıca iş qaldırmalıdır, xüsusi tribunal yaradılmalıdır. Ermənistan rəhbərliyinin işğal aktını həyata keçirdiyi bu ifadələrlə bir daha təsdiq edilir. Ona görə də 90-cı illərdən bəri Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyində olanlar bu cinayətlərin məsuliyyətini daşıyırlar və Azərbaycana vurduğu ziyanın indi təminatını ödəməlidirlər".

Hüquqşünas Natiq Ələsgərovun sözlərinə görə, Ermənistanın törətdiyi cinayətlərin siyahısı çox genişdir, bu səbəbdən bir istiqamətdə hüquqi prosedurlar həyata keçirmək mümkün deyil. Onun fikrincə, Ermənistan qarşı Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi, Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi, Beynəlxalq Arbitraj Məhkəməsi, eləcə regional məhkəmələrdə təminat iddiaları qaldırmaqla hərtərəfli iş aparmaq mümkündür: "Qarabağdan köçən ermənilərin müdafiəsinə qalxan və Azərbaycanı etnik təmizləmədə ittiham edən

beynəlxalq təsisatlar indi Araikin ifadələrinə susqunluq nümayiş etdirirlər. Bu da ədalətsizlikdən xəbər verir. Biz beynəlxalq qurumlardan və məhkəmələrdən Azərbaycana münasibətdə heç zaman obyektivlik gözləməmişik. Ona görə də hərbi canının etiraflarını da görməzdən gəlirlər. Ancaq biz boş oturmali deyilik və bu ifadələr əsasında Ermənistanla bağlı beynəlxalq məhkəmələrdə yeni vəsatətlər qaldırmalıyıq".

Hüquqşünas hesab edir ki, nəticənin müsbət olmaması istisna deyil, amma bizim işimiz müraciət etməkdir: "Araik təsdiq edir ki, Qarabağ Azərbaycan ərazisidir və bu torpaqlarda başqa dövlətin göstərişi ilə cinayətlər törədilib. Bəs Fransa kimi ölkələr deyirdilər ki, "artsax" var? Ən dəhşətli odur ki, Azərbaycan Ordusu heç zaman Ermənistanın şəhərlərini atəşə tutmayıb. Amma həyasızlığa baxın ki, beynəlxalq təşkilatlar bizim üstümüzə gəlirlər. Yeni bizim ərazidə qanunsuz rejim qur, onu silahlandır, azərbaycanlıları yurdundan didərgin sal, mülki əhalini qətlə yetir, sonra da heç nə olmamış kimi sülhdən danış. Ermənistan cəzasını almalıdır. Bu qondarma dövlət də bizim tarixi torpaqlarda yaradılıb. Ona görə də işğalçı və terrorçu dövlət həm təminat ödəməlidir, həm üzr istəməlidir. İrəvanda olan digər hərbi canilər də mühakimə edilməlidir. Eləcə də anklav kəndlər geri alınmalıdır. Ermənistanda bir qarış torpağımız qala bilməz. O baxımdan, bu gün Bakıda keçirilən məhkəmədə həqiqətən də təkcə hərbi canilər deyil, onların siyasində işğalçı Ermənistan mühakimə edilir".

✉ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Bakıda məhkəməsi gedən ermənilərlə bağlı Azərbaycan dövlətinə xaricdən müəyyən dairələrin təzyiq cəhdləri davam edir. Heç şübhə yox ki, bu işdə erməni lobbisinin pulları, onam-bəxşisləri mühüm rol oynayır. Təəssüf ki, BMT mənsuqları arasında da vicdanını 5 qəpiyə satanlar tapılır. Bu da növbəti fakt.

Dünyada bir elə nüfuzu qalmayan BMT-nin İnsan Haqları üzrə Ali Komissarı Volker Türk (Avstriya əsilli hüquqşünas, bu vəzifəyə 2022-ci ildə təyin olunub) martın 3-də Cenevrədə İnsan Haqları Şurasının 58-ci sessiyasında təqdim etdiyi hesabatda Azərbaycanda "özbaşına saxlanılan bütün şəxslər, o cümlədən etnik ermənilər sarıdan narahatlığını" vurğulayıb, "onlar dərhal azadlığa buraxılmalı və ədalətli mühakimə hüquqlarına tam riayət edilməlidir" deyib.

Qərbi Azərbaycan icması (QAİ) Volker Türk tərəfindən BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında səsləndirilmiş qərəzli fikirləri qınayıb. Bəyanatda deyilir: "Biz ali komissardan Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğalının ağır fəsadlarını, o cümlədən dini-mədəni irsin dağıdılmasını, mina terrorunu pisləməsinə, Ermənistanı itkin düşmüş dörd minə qədər azərbaycanlının taleyinin müəyyən edilməsi üçün Azərbaycanla səmimi əməkdaşlığa dəvət etməsinə gözləyirdik. Ali komissar Ermənistanın birinci prezidenti Levon Ter-Petrosyanın bu yaxınlarda yayılmış və azərbaycanlıların deportasiya edilməsi yolu ilə monoetnik dövlətin yaradılmasını hədəfləyən irqçi çıxışını, İrəvanda qədim məscidin qalıqları üstündə restoran tikilməsini, Ermənistanda zaman-zaman revanşist fikirlərin səslənməsini də pisləməyib. Biz ali komissardan Ermənistanı dinc yolla öz dədə-baba yurdlarına

qayıdış uğrunda mübarizə aparan qərbi azərbaycanlılarla dialoqa başlamağa çağırmasını gözləyirdik. Lakin Volker Türk bunların heç birini etmədi. Əksinə, Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə qarşı fəaliyyət göstərmiş, Xocalı soyqırımını törətmiş şəxslərin azad edilməsinə çağırış etdi. Ali komissarın bu çağırışı, faktiki olaraq cəzasızlığı təşviq etmək anlamına gəlir". Sonda icma ali komissarı beynəlxalq hüquqa, beynəlxalq humanitar hüquqa, beynəlxalq insan haqları hüququna selektiv yanaşmamağa və suveren dövlətin məhkəmə sisteminin işinə müdaxilə etməməyə çağırıb.

"Əfsuslar olsun ki, soyadı Türk olan ali komissar erməni-pərəstdir", - "Yeni Müsavat"a açıqlamasında **Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə** belə reaksiya verdi. Qənizadə qeyd etdi ki, Azərbaycan ərazisində cinayət törətmiş hərbi cənablərin mühakiməsi daxili məsələdir və beynəlxalq qurumlar bu həbsləri siyasi hadisəyə çevirməməlidirlər: "Sözsüz ki, bu işdə həbslərə siyasi don biçmək səyləri var və kampaniya xarakteri almaqdadır. Onların müdafiəsi üçün Azərbaycan əleyhinə çirkin təbliğat gedir. İntehası, bu cəhdlər də mənasızdır. Azərbaycan qərəzli və məqsədyönlü qarayaxma kampaniyalarını çox görüb. COP29 ərəfəsində də bizə qarşı hücumlar var idi, heç bir nəticəsi olmadı, konfrans yüksək səviyyədə keçirildi. Ermənilərin öz xoşu ilə gəlməsindən

BMT ali komissarı erməni "havası"nda...

Hərbi cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən erməniləri müdafiə edən Volker Türkə Bakıdan sərt cavablar gəldi

sonra da bizi ittiham edənələr oldu, lakin etnik təmizləməyə dair fakt aşkarlanmadı. İndi də ermənişilli şəxslərin törətdiyi hərbi cinayətlərə görə məhkəmə prosesləri keçirilir, yenə də kimlərsə ortaya çıxıb ittihamları səsləndirirlər. Di gəl, Türk kimi erməni əlinə baxanların gördüyü "xidmət" də boşa çıxacaq. Erməni lobbisinin konqresmenlərə, avropalı deputatlara verdiyi o qədər pullar batıb ki, bu da onların hərbi cinayətləri sübuta

Hüquq müdafiəçisi dedi ki, Araik və digər hərbi cənablərin törətdiyi cinayətləri özləri etiraf edirlər, İrəvandan verilən tapşırıqları yerinə yetirdiklərini boyunlarına alırlar, bu halda komissar hansı əsasla onları müdafiə edə bilər: "Onları siyasi məhbus adlandırmağa kökündən səhv cəhdlər var. Nə Vardanyan, nə o biriləri siyasi motivlə saxlanmayıblar. Onların hərbi cinayətləri sübuta

yeterilir. Görünür ki, Qərbdə bu şəxslər barəsində siyasi məhkum imici yaratmaq niyyəti var. Biz bu təbliğatı darımadığımızı etməliyik. Səfirliklər, diaspor təşkilatlarımız fəal olmalıdır. Onlar siyasi dustaq sayıla bilməzlər. Sadəcə, ictimai rəyi çaşdırmaq hiyləsi görünməkdədir".

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova isə dedi ki, BMT özü Qarabağa faktaraşdırıcı missiya göndər

mişdi, nəticədə etnik təmizləməyə aid sübut tapılmadı. Onun sözlərinə görə, indi də qurumun Ali Baş Komissarı hərbi cənablərin həbs edilməsinə burun soxur: "Bu həmin təşkilatdır ki, 4 qətnaməni icra etmədi. 30 il ərazilər həmin Araik kimilərin tapdığı altında işğalda saxlandı. Komissar təmsil etdiyi qurumun qətnamələri icra etməməsindən danışsa, yaxşı olardı. BMT həmin təşkilatdır ki, onun ofisinə də Bakıda zərurət qalmadı, bağlandı. Tramp özü də ölkəsinin bu təşkilatdan çıxmasını istəyir. BMT artıq nüfuzunu itirmiş, təsir gücü olmayan təşkilatdır. Onun Türk soyadlı erməniperəst nümayəndəsinin nə deməsinin əhəmiyyəti qalmayıb. Hər halda, bu şəxsi danışdıran puldur".

Siyasi şərhçi söylədi ki, Bakı "Nürnberg prosesi" qurub və onların yanında digər erməni hərbi cənabləri də olmalıydı: "Burada nə erməni əsir var, nə siyasi həbs. Əsirlər, diversantlar İrəvana qayıtlıblar. Onları sülhməramılların komandanı apardı. Hazırda mühakimə edilənlər isə Qarabağda uzun illər terrorçu rejimi idarə etmiş şəxslərdir. Biz beynəlxalq hüquqa söykənərək onların həbs etməmişik. Üstəlik, saxlanma şəraitindən razıdırlar, ombudsman onlara baş çəkib, ailələri ilə əlaqə saxlaya bilirlər, "Qırmızı Xaç" da onlarla görüşür".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Britaniya KİV-dən Azərbaycana qarşı qərəz

Nə baş verir...

"Zelenskinin Avropa İttifaqı və NATO vasitəsilə Qərbdə qoşulmaq ambisiyaları puça çıxdı. Prezident Trump Avropanın müharibədən sonrakı təhlükəsizlik arxitekturasına, 80 ildir süllü qoruyan NATO üzrə ölkənin öhdəliklərinə zərbə vurdu".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə Britaniyanın "The Telegraph" nəşrinin məqaləsində deyilir.

Yazıda həmçinin bildirilir: "Ancaq bu, təkə Ukraynaya aid deyil. Kiçik ölkələr də dəhşətli münaqişələrə tuş gələ bilər. Məsələn, Ermənistanın bilavasitə qonşusu Azərbaycan münaqişəyə 5 il əvvəl başlayıb. Müsəlman qonşu ən qədim xristian ölkəsini (! - red.) məğlub edib. İki il əvvəl isə döyüşün son mərhələsində 120 mindən çox xristian öz tarixi vətənlərini tərk etmək məcburiyyətində qalıb. Dünya Azərbaycanı təcavüzünün (! - red.) qarşısını almaq üçün heç nə etməyib. Bu da hamısı deyil. Hazırda Azərbaycan Ermənistanından silah və sursata təxminən 7 dəfə çox vəsait xərcləyir. Sonra nə olacaq? Sonra daha bir müharibə, bu dəfə Rusiyanın birbaşa iştirakı iləmi? Ermənistan yıxılacaq növbəti domino daşı ola bilər".

Maraqlıdır ki, bu arada Britaniyanın başqa bir KİV-ində - BBC-də (rus redaksiyası) Bakı-

da məhkəməsi gedən Ruben Vardanyan haqda onu "təmizə" çıxaran növbəti material gedib.

Erməni yalanları Britaniya mediasına niyə rahat ayaq açır? Bakının gərəken tədbirləri nə olmalıdır?

Milli Məclisin deputatı, AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bəzi xarici KİV-lərdə zaman-zaman Azərbaycanla bağlı şər-böhtan xarakterli yazıların dərc olunması təəssüf doğurur: "Britaniyanın bəzi nəşrlərində Azərbaycanla bağlı bu tip yazıların Britaniya hökuməti ilə, ümumilikdə Britaniyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşmədiyini düşünürəm. Çünki Böyük Britaniya Azərbaycana Fransa, Hollandiya kimi ölkələrdən fərqli olaraq dost münasibəti sərgiləyib. Yaddan çıxarmırıq ki, ikinci Qarabağ müharibəsinin gedişində bir sıra Qərb dövlətləri BMT Təhlükəsizlik Şurasına müraciət edib Azərbaycana qarşı addımlar atılmasına çalışırdılar. BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olan

Böyük Britaniya bu məsələdə Azərbaycanın yanında oldu. Bu isə təbii ki, Azərbaycanın mövqələrini gücləndirdi. Bu baxımdan hazırda bir neçə Britaniya nəşrinə Azərbaycanla qarşı yazılar verilməsini ayrı-ayrı erməni lobbisinin və onların havadarlarının işi sayıram".

Deputatın sözlərinə görə, eyni zamanda məlumdur ki, Ruben Vardanyan zamanında çox böyük maliyyəyə sahib olan biznes adamı olub və Avropada da bir sıra dairələrlə əlaqələrə, işbirliyinə malik idi. Ona görə də Vardanyanın pullarının hesabına Azərbaycana qarşı

yazılar yazılır, Vardanyanın azad edilməsi tələbi kimi məsələlər qaldırılır: "Məqsəd Azərbaycanın beynəlxalq imicinə zərbə vurmaqdır. Bu tipli yazıların, böhtanların qarşısını almaq isə Azərbaycan dövlətinin müvafiq qurumlarının, bizim vəzifə borcumuzdur. Diplomatik qurumlarımız, diaspora təşkilatlarımız Britaniya daxil, Avropa ölkələrində fəal olmalıdır, lazımi işləri aparmalıdır, Azərbaycan həqiqətlərinin çatdırılmasında fəallıq nümayiş etdirilməlidir, nəşrlərdə reallığı əks etdirən yazıların verilməsi üçün addımlar atmalıdır. İnformasiya savaşında kim daha fə-

al olursa, kim daha çox resurslardan istifadə etmək bacarığını nümayiş etdirsə, o da öz mövqeyini geniş ictimaiyyətə çatdırması olar".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov deyib ki, Böyük Britaniya ənənəvi olaraq Azərbaycanın strateji tərəfdaşı, enerji sahəsində əsas partnyoru hesab olunur: "Britaniya Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini müdafiə eləyən, dayanıqlı şəkildə dəstək verən dövlət kimi özünü göstərib. Lakin son dövrlər bəzi xoşagəlməz yazılara rast gəlirik. Burada BBC başda ol-

maqda, digər bir neçə media orqanları fəal rol oynayır. Bunun arxasında erməni lobbisinin, ermənilərə yaxın şəxslərin, təşkilatların fəaliyyəti durub. Amma yaxşı bilirik ki, Böyük Britaniyanın dövlət propoqandasında media kifayət qədər güclü təsirə malikdir və dövlət nəzarətinə də daxil edilib. O baxımdan ərazi bütövlüyümüzə, suverenliyimizə qarşı fikirləri özündə birləşdirən o cür yazılar yolverilməzdir. Bununla bağlı rəsmi Bakı Böyük Britaniya qarşısında suallar qaldıra bilər. Çünki bu cür yazılar artıq sisteməlik xarakter alır. Yəni bu, hansısa müəllifin subyektiv mövqeyi, hansısa media orqanının ölkəmiz əleyhinə qərəzli münasibəti kimi izah edilə bilməz. Burada Rusiya-Ukrayna müharibəsinin nəzamlanması dövründə kifayət qədər ciddi eyhamlar vurulur və birbaşa olaraq Avropanın siyasi elitəsi, ABŞ hakimiyyəti hədəf auditoriyası seçilir. Qeyd olunur ki, Rusiyanın əli ilə Azərbaycan Ermənistanı hücum edə bilər. Eyni zamanda yazıda qesdən din faktoru qabardılır, xristian təəssübkeşliyi üzərində qurulmuş məqalədir. Bu, sifarişli yazıdır və eyni zamanda diqqətləri Cənubi Qafqaza yönəltmək məqsədi güdülür. Qeyri-konstruktiv, reallıqlardan uzaq, Azərbaycana qara yaxmaq məqsədli yazılımsı yazıdır. Təbii ki, bu cür yazılar Azərbaycanda narazılıqla qarşılanır".

□ **Eibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

2025-ci ilin yanvar ayında Azərbaycanda 235 ədəd və əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə 171 ədəd az (və ya 42,1 faiz az) minik avtomobili istehsal olunub (yığılıb).

Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına əsasən 2025-ci il fevralın 1-i vəziyyətinə minik avtomobilləri üzrə hazır məhsul ehtiyatı 141 ədəd təşkil edib. Ay ərzində əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə traktorların istehsalı 6,1 faiz azalaraq 46 ədədə düşüb, 1 fevral vəziyyətinə hazır məhsul ehtiyatı 11 ədəd olub.

2025-ci ilin yanvar ayında cəmi 8 ədəd yük avtomobili istehsal edilib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 87,3 faiz azdır. 1 fevrala hazır məhsul ehtiyatı 4 ədəd təşkil edib.

Qeyd edək ki, 2024-cü il avtomobil istehsalında həm istehsalın artımı, həm də bu sahədə yeni layihələrə başlanılması ilə yadda qalan olub. Belə ki, rəsmi statistikaya əsasən 2024-cü ildə Azərbaycanda 5998 ədəd və ya əvvəlki ilə müqayisədə 2129 ədəd (55 faiz) çox minik avtomobili istehsal olunub.

"Azərbaycan Maşın və Avadanlıq İstehsalçıları Assosiasiyası"nın (AMAİA) icraçı direktoru Gülay Həsənova-nın mətbuata verdiyi məlumata görə, Azərbaycanda avtomobillərin əsas istehsal mərkəzləri Hacıqabul Sənaye Parkı və Neftçala Sənaye Məhəlləsində yerləşir. Ötən il Hacıqabulda dəyəri 107,5 milyon manata bərabər olan 3.761 ədəd avtomobil, Neftçalada dəyəri 54,65 milyon manat 2.182 nəqliyyat vasitəsi istehsal edilib. Ümumilikdə isə 2018-2024-cü illərdə sənaye zonalarında 442,5 milyon manatlıq avtomobil istehsalı gerçəkləşdirilib.

2023-cü ilin mayında Hacıqabul Sənaye Məhəlləsinin ərazisində yaradılacaq Azərbaycan-Özbəkistan birgə avtomobil zavodunun təməli qoyulub. Müəssisə Özbəkistanın "Uzavtosanoat" Şəhmdar Cəmiyyəti ilə birgə yaradılır, onun 2025-ci ilin mayında işə salınacağı gözlənilir. Təməlqoyma mərasimində verilən məlumata görə, iki il ərzində zavodun inşasına və burada istehsal prosesinə başlanmasına 88 milyon manat investisiya yönəldiləcək. Müəssisədə ABŞ, İtaliya, Çin, Koreya və Özbəkistan kimi ölkələrin texnologiyalarından istifadə olunmaqla "Chevrolet", "Cobalt", "Malibu", "Tracker" və "Equinox" markalı minik avtomobillərinin istehsalı nəzərdə tutulur. Bütövlükdə isə zavod işə salındıqdan sonra layihə çərçivəsində burada il ərzində 30 min ədəd avtomobil istehsal olunacağı gözlənilir. Azərbaycan-Özbəkistan bir-

Azərbaycanın avtomobil istehsalı layihələri: dəyişməyən hədəflər, eyni nəticələr...

gə avtomobil istehsalı müəssisəsində ehtiyat hissələrinin istehsal olunacağı da gözlənilir. Azərbaycan Maşın və Avadanlıq İstehsalçıları Assosiasiyasının sədri Emin Axundov bildirib ki, artıq avtomobil istehsalı üzrə birgə müəssisənin tikintisinə start verilib. Avtomobil yığımını təmin edəcək ilk addımdan sonrakı mərhələdə zavodun inkişafı və əlavə istehsalat imkanlarının işə salınmasına hazırlıq işləri görülməkdir. Üçüncü mərhələdə isə ehtiyat hissələrinin istehsalı planlaşdırılırdı. Bu il açıqlanan məlumata görə, hazırda Hacıqabul Sənaye Parkında Özbəkistanla birgə zavodun inşası davam etdirilir. Və zavodda bütöv maşınların istehsalı deyil, minik avtomobillərinin kuzovlarının qaynaq edilməsi, boyanması və yığılması kimi işlər həyata keçiriləcək. Halbutki zavodun təməli qoyulanda açıqlanan hədəflər tamam fərqli idi.

Xatırladaq ki, Neftçalada İran avtomobillərinin yığımı müəssisəsi işə salınarkən də təxminən eyni hədəflər qarşıya qoyulmuşdu: komponentlərin yerli istehsalının yaradılması. Lakin bu hədəfə hələ də nail olunmayıb...

Qısa tarixə nəzər salsaq, aydın olar ki, Azərbaycanda iki dəfə İranın, bir dəfə Çinin şirkətləri ilə hazır komponentlərdən burada avtomobil yığımı ilə bağlı işlər başlanılıb. İran Khodro ilə razılaşmalar çərçivəsində ilk olaraq "Az-Samand" avtomobillərinin yığımına başlandı, lakin tezliklə uğursuzluğa düşərək olundu. Daha sonra Naxçıvanda Çin şirkəti ilə "Lifan", "FAW",

"Changan" modellərinin yığımı təmin edildi. Qısa müddət ərzində dövlət qurumlarından müəyyən sifarişlər olsa da, tezliklə onlar dayandı, müəssisədə avtomobil yığımı səmərəsiz hala gəldi. Hazırda müəssisə demək olar ki, istehsalı tam dayandırmaq üzrədir.

2018-ci ildən Neftçalada İran Khodro ilə "Xəzər" və "Peugeot" markalı avtomobilləri yığılır. Neftçala sənaye məhəlləsində yerləşən zavodun illik istehsal gücü 10 min ədəd avtomobil təşkil edir. 2018-ci ildə zavodda 1500 avtomobil istehsal olunması nəzərdə tutulsa da, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ümumilikdə il ərzində Azərbaycanda cəmi 969 ədəd minik avtomobili yığılıb. Müəssisə rəhbərliyi 2020-ci ildə istehsalı 5 min avtomobile çatdırmağı hədəfləsə də, həmin il heç 1500 avtomobil yığılmadı.

2019-cu ilin fevral ayından zavodda "Peugeot" markalı avtomobillərin istehsalına başlanıb. Şirkət tərəfindən "Peugeot"-un 9 modelinin istehsalı nəzərdə tutulduğu deyilirdi. Bundan əlavə, 2021-ci ilin mart ayından etibarən Azərbaycanda yolsuzluq avtomobillərinin (Cip) istehsalına da başlanmalı idi.

İlk illərdə "Khazar" avtomobillərinin də əsas alıcısı dövlət qurumları oldu: İqtisadiyyat, Vergilər, Energetika nazirlikləri, Milli Məclisin Aparatı, Mərkəzi Seçki Komissiyası, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində olan Mənəvi Dəyərlər Təbliği Fondu, Dövlət Statistika Komitəsinin yerli

idarələri və digər qurumlar. 2018-ci ilin ikinci yarısından etibarən ƏƏSMN də mühərri-bə əlillərinə avtomobillərin mühüm bir qismini məhz bu zavoddan əldə edir. Hazırda dövlət qurumlarından yalnız ƏƏSMN-in alışı davam edir. 2024-cü ilin sonuna Vətən müharibəsindən ötən dövrdə Qarabağ müharibəsi əlillərinə verilən avtomobillərin sayı 567 ədəd olub. Nazirlik ötən il bütün növbədə olan əlillərin avtomobillə olunduğunu elan edib. Bu isə o deməkdir ki, bu il üçün növbədə heç kim yoxdur...

Açıqlanan məlumatlara əsasən, Hacıqabul Sənaye Parkında indiyədək "ISUZU" markalı yük avtomobilləri və avtobuslarının, eləcə də "Chevrolet" markalı minik avtomobillərinin istehsalı davam etdirilir. İndiyə kimi 7.954 ədəd "Chevrolet" minik avtomobili istehsal edilib, "ISUZU" markalı maşınların sayı isə 716 ədəddir.

Ötən ildən Azərbaycanda "Lada"-nın istehsalına başlanıldığı açıqlanıb. Məlum olub ki, Rusiyanın "AvtoVAZ" ASC Azərbaycanda "Lada" avtomobillərinin yığılması layihəsinə başlayıb və 2024-cü ildə 1,5 min avtomobil yığmağı planlaşdırır. ASC-nin rəhbəri Maksim Sokolovun verdiyi məlumata görə, Azərbaycanda istehsalat sahələrindən birində avtomobil dəstlərinin qəbulu sahəsi, yığım sexi və hazır avtomobillərin saxlanması üçün dayanacaq təşkil edilib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda "Lada"-nın illik istehsal həcmi növbəti bir neçə ildə 4-5 min avtomobile

çata bilər. AvtoVAZ rəhbərinin sözlərinə görə, Azərbaycanda istehsalın açılması şirkətə bu ölkədə bazar payını bərpa etməyə və brendin mövcudluğunu artırmağa kömək edə bilər.

Maraqlıdır ki, nə Rusiya şirkəti, nə də Azərbaycan tərəfi istehsalın harada qurulduğunu açıqlamayıblar.

2020-ci ilin fevralında Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikasının xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası, idxal gömrük rüsumlarının dərəcələri və ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələri"ndə dəyişiklik edilməsi barədə" qərar qəbul edib. Qərarla minik avtomobillərinin tam istehsal formasında sənaye yığımı üçün istehsal prosesində istifadə olunan ehtiyat hissələrinin Azərbaycana idxalı gömrük rüsumlarından azad olunub. Qurum bunu ölkədə istehsal olunan minik avtomobillərinin yerli və xarici bazarlarda rəqabət qabiliyyətinin daha da artırılması məqsədilə etdiyi açıqlayıb. Belə şəraitdə "Lada"-ların burada yığılması idxaldan daha sərfəli ola bilər. Görünür, Rusiya şirkəti bu fürsətdən yararlanmağa başlayıb.

2024-cü ildən Azərbaycanda həm də elektrikli avtobusların yığımı ilə bağlı layihənin icrasına başlanılıb. İyul ayında Çin "BYD Company Limited" (BYD) şirkəti ilə Azərbaycan arasında Çərçivə və sazişi imzalanıb. İşbirliyinə dair imzalanmış sazişi iqtisadiyyat nazirinin birinci müavini Elnur Əliyev, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəhman Hümətov, BYD şirkətinin Kommerciya avtomobilləri üzrə icraçı direktoru Tien Çunlon və "Electrify Azerbaijan" MMC-nin direktoru Təriyel Rüstəmov imzalayıblar. Çərçivə sazişi elektrik mühərriklili avtobusların alınmasını, onlara xidmətin göstərilməsini, ölkəmizdə istehsalın qurulmasını və lokallaşdırılmasını nəzərdə tutur. Çərçivə sazişinə əsasən yaradılacaq Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında 2025-ci ildə elektrik mühərriklili avtobusların istehsalı zavodu tikiləcək. İnvestisiya həcmi 34 milyon dollar

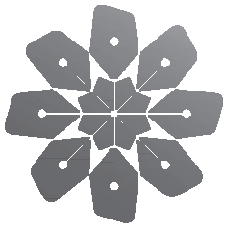
olan layihə çərçivəsində 800 yeni iş yerinin yaradılması planlaşdırılır. Bununla yanaşı, ehtiyat hissələrinin mərhələli şəkildə lokallaşdırılması nəzərdə tutulur. Azərbaycanda avtobus istehsalı müəssisəsi fəaliyyətə başlayanadək şirkətdən elektrik avtobusları alınacaq.

Noyabrda isə BYD şirkəti ilə Azərbaycanda elektrik avtobus istehsalının lokallaşdırılması layihəsi üzrə "Layihənin icra müqaviləsi"-nin imzalanma mərasimi keçirilib. Sənədə əsasən, layihə çərçivəsində Azərbaycanda elektrik avtobuslarının istehsalının qurulması və ehtiyat hissələrinin lokallaşdırılması, 2030-cu ilə qədər mərhələli şəkildə lokallaşma səviyyəsinin 40 faizə çatdırılması nəzərdə tutulur. Layihədə "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" ASC payçı kimi iştirak edir. Layihə üzrə BYD şirkətinin Azərbaycandan olan tərəfdaşı "SARDA Group" şirkətinə məxsus "Electrify Azerbaijan"dır.

Zavodda daxili tələbat və ixrac imkanları nəzərə alınmaqla illik istehsal gücünün 300 ədəd olması gözlənilir. Bu ilin fevralında açıqlanan məlumata əsasən, ilk avtobusların yığımına may ayında start veriləcək.

Göründüyü kimi, Azərbaycanda avtomobil istehsalı sahəsində təşəbbüslər çoxsaylıdır. Lakin bu sahədə ciddi uğurun əldə olunduğunu söyləmək mümkün deyil. Əksər mütəxəssislərə görə, bunun əsas səbəbi ölkə bazarının alıcı potensialının məhduddluğu, regional səviyyədə istehsalçı ölkələrlə kəskin rəqabətin olmasıdır (Rusiya, Türkiyə, Özbəkistan, İran və sair). Belə rəqabət şəraitində avtomobil istehsalı o halda səmərəli ola bilər ki, komponentlərin azı 40 faizi ölkə daxilində istehsal olunsun. Bir çox ekspertlər Azərbaycanın məhz detallardan başlamalı olduğunu düşünürlər. Bildirilir ki, ilkin mərhələdə tanınmış avtomobillərin müəyyən hissələrinin yerli istehsalını təşkil etməklə daha böyük uğur əldə etmək olar. Əks halda, hansısa markaların hazır hissələrini gətirib Azərbaycanda yığmaqla yerli istehsal yaratmaq mümkün olmayacaq.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlik şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Bu günlərdə Qərbi Azərbaycan İcmasının Ağsaqqallar Şurası ilə Gənclər Şurası arasında görüş keçirilib. İcmasının İdarə Heyətinin sədri, Milli Məclisin deputatı Əziz Ələkbərli Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin gələcək nəsillərə ötürülməsində gənclərin rolundan danışdı.

Onun sözlərinə görə, ötən əsrlərdə soydaşlarımızın başlarına gətirilən müsibətlər unudulmamalı, tarixdən çıxarılmalı olan dərs kimi nəslədən nəsle ötürülməli, bununla yanaşı ata-baba yurdlarımıza sülh yolu ilə qayıdış prosesində də gənclər öz töhfələrini verməlidir.

Ağsaqqallar Şurasının üzvü, Amasiya icmasının sədri Abel Məhərrəmov gənclərin ölkə həyatında oynadığı önəmli rol, torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasında göstərdikləri şücaət və qəhrəmanlıqları nümunə kimi qiymətləndirib.

İcmanın İdarə Heyətinin üzvü, tarix elmləri doktoru Dilə Seyidzadə isə Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin gənclər arasında təbliğindən, bunun əhəmiyyətindən söz açıb. İcmanın Gənclər Şurasının sədri, Milli Məclisin Gənclər və İdman komitəsinin sədri Şahin İsmayilov, öz növbəsində, indiki Ermənistandan zorla çıxarılmış azərbaycanlıların qayıdış hüquqlarının bərpası və Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin təbliğində, eləcə də Ulu öndər Heydər Əliyevin və Prezident İlham Əliyevin qayıdış ideyalarının gələcək

hədəflərimiz kimi öyrənilməsində gənclərin rolundan danışdı.

Sonra icmanın digər üzvləri, ölkəmizin ictimai-siyasi və mədəni mühitində tanınmış ziyalılar gənclərin suallarını cavablandıraraq, qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılıb.

İcma sədri Əziz Ələkbərli jurnalistlərə açıqlaması zamanı deyib ki, bu yaxınlarda Qərbi Azərbaycan İcması ilə orta məktəblərə dərslik hazırlayan bir qrup müəllim heyəti ilə görüş keçiriləcək. Məqsəd Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin orta məktəb dərslikləri səviyyəsində təbliğidir: "Yeni biz düşünürük ki, bu ideyanın inkişafı bilavasitə auditoriya və sinif otaqlarından keçir. Qərbi Azərbaycan həqiqətlərini özündə əks etdirən materiallar dərsliklərə daxil edilməlidir".

O, həmçinin deyib ki, Qərbi Azərbaycana qayıdış ideyasının inkişafı gənclərin bu ideyanı mənimsəməsindən və bu ideya istiqamətində səfərbər olmasından asılıdır. İcma sədri bu kimi görüşlərin davamlı keçirilməsinin vacibliyinə diqqət çəkib. "Biz çalışacağıq ki, gələcək nəsillər üçün bu problem qalmasın, yeni oraya - Qərbi Azərbaycana

Milli şüur, vətənpərvərlik

YENİ ÜSAVAT
N 42 (8652) 6 mart 2025

"Gənclərimiz Ermənistan cəmiyyətinin bərabərhüquqlu üzvü olmağa hazır olmalıdır"

Hikmət Babaoğlu: "Tarixi yaddaşın gənclərə ötürülməsi mühüm vəzifələrdəndir"

qayıdışımız gerçəkləşsin", - deyərək Ə.Ələkbərli vurğulayıb (Report).

Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu "Yeni Müsavat"a gənclərin "Qərbi Azərbaycana Qayıdış" konsepsiyasına cəlbini şərh etdi. Deputat qeyd etdi ki, qayıdış konsepsiyasının bir neçə mühüm prioriteti var: "Qərbi Azərbaycana qayıdış bu gün Azərbaycan xalqının milli vəzifələrindən biri kimi müəyyənənəşdirilib. Bizim tarixi torpaqlarımız olmaqla bərabər, Ermənistan Respublikası həm də 300 mindən çox soydaşımızın 1897-dən 1991-ə qədər vətəndaşı olduğu ölkədir. Aradan xeyli zaman keçməsinə baxmayaraq, Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşıdır. Bu tarixi yaddaşın

gənclərə ötürülməsi mühüm vəzifələrdən biridir. Nəticə etibarilə tarixi təfəkkürü bütöv olmayan xalqın tarixi, coğrafiyası da bütöv olmur.

Ona görə bu gün "Qərbi Azərbaycana Qayıdış" konsepsiyasının ən mühüm prioritetlərindən biri doğma torpaqlarımızın tarixi, coğrafiyası, ictimai, mədəni həyatı, əcdadlarımızın yaratdığı maddi-mədəni mirasla bağlı gənclərimizin maarifləndirilməsi, o cümlədən gənclərlə onların əcdadlarının yurd yerləri arasında bağ yaratmaq məsələsidir. Yeni biz Qərbi Azərbaycana bağlı yaddaşımızı təkcə tarixi yaddaş kimi yox, həm də canlı emosional yaddaş kimi nəzərdən keçirməliyik. Bu mənada Qərbi Azərbaycan İcmasında

Gənclər Şurası fəaliyyət göstərir. Həyata keçirilən bütün digər tədbirlərlə bərabər, gənclərlə ayrıca xüsusi tədbirlər keçirilir. Onların bir qismi maarifləndirmə, bir qismi hüquqi, bir qismi isə siyasi diplomatiyanın zəruri etdiyi diplomatik xarakterli olur.

Bütün hallarda Qərbi Azərbaycana qayıdış həm də hüquq hadisəsidir. Şübhəsiz ki, biz Qərbi Azərbaycana qayıdışdan sonra gənclərimiz Ermənistan cəmiyyətinin bərabərhüquqlu üzvü olmağa hazır olmalıdır. Bunun üçün həm beynəlxalq hüquq, həm milli hüquq, həm də bu hüquqdan istifadə etmək qaydalarını mənimsəməlidirlər. O cümlədən birgəyaşayışın müxtəlif formalarını axtarıb tapmalıdırlar. Qərbi Azərbay-

cana Qayıdış" konsepsiyasında ən yaxşı birgəyaşayış forması Ermənistan Konstitusiyasının hər kəs üçün əsaslandırılması, hüquq sisteminin isə bərabərliyi təmin etməsi, eyni zamanda Ermənistan dövlətinin və cəmiyyətinin inklüziv olması ilə mümkün ola bilər. Gənclərimizin bu istiqamətdə hazırlanması mühüm prioritetlərdən biridir. Bunun üçün ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir".

Xatırladaq ki, fevralın 19-da Asiya Parlament Assambleyasının 15-ci plenar sessiyasında qərbi azərbaycanlıların problemi qaldırılıb. Azərbaycanın qurumdakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Rizvan Nəbiyev çıxışında bildirib ki, 1980-ci illərin sonlarından etibarən 1990-cı ilin əvvəllərinə qədər etnik təmizləməyə məruz qalaraq Ermənistandakı öz tarixi torpaqlarından zorla çıxarılan təxminən 300 000 azərbaycanlı hələ də didərgin düşmüş vəziyyətdədir: "Qərbi Azərbaycan İcmasının təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdış üçün dialoq çağırışlarına baxmayaraq, Ermənistan hökuməti onların bu fundamental hüququnu inkar edir. Qeyd etmək istərdim ki, bu hüquq beynəlxalq insan hüquqları sənədlərində təsbit olunub və regionda sülh, sabitlik və ədalət naminə təmin edilməlidir. Biz Asiya regionunda beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq ədalətli və davamlı həll yolunun tapılmasına dəstəyimizi davam etdirəcəyik".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Qazi TikTok-da xanımın başına oyun açdı

Qızı işdən çıxardılar, nişanı qaytarıldı

Qazi "TikTok" istifadəçisi olan xanımın adından saxta profil açıb və intim münasibət göstərilməsi ilə bağlı paylaşım edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu paylaşımardan sonra xanımın şəxsi həyatında ciddi problemlər yaranıb. Xanım işdən çıxarılıb, nişanı qaytarılıb.

Bu əməli törədən 2002-ci il təvəllüdlü Qasım (ad şərtidir) "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Vətən müharibəsi iştirakçısı" medalları ilə təltif edilib. Qasım bu əməlini pul qazanmaq üçün etdiyini deyib.

Bakıda yanacaqdoldurma məntəqələrindən birində operator işləyən Qasım asan yolla pul qazanmaq üçün "TikTok" istifadəçisi olan xanımın profil adına uyğun yeni profil

açıb. Yeni profilin adının sonuna "_14" əlavə edib. Xanımın öz səhifəsində paylaşdığı görüntüləri yeni açdığı profilə paylaşaraq intim xidmətlər göstərdiyini yazıb. Bununla da xanımın şərəf və ləyaqətini alçaldıb.

Qasım özünü qısa zamanda ifşa edib. Belə ki, yeni açdığı profilə xanımın şəxsi profilindəki videoları bəyənib. Öz adına uyğun ad gören zərərçəkmiş xanım həmin səhifəyə daxil olan zaman adına yeni

profil açıldığını, barəsində rüsvayedic məlumatların paylaşıldığını görüb. Həmin şəxsə "bilmirsən sən tapmaq asandır?" deyərək mesaj yazıb. Qasım isə cavabında "məzələnmə, əəə" deyərək qarşılıq verib. Xanım Qasımın əməllərini ifşa etmək üçün ona başqa

profilindən yazaraq görüşmək istədiyini deyib. Qasım xanımın adına açdığı saxta profildən 500 manat qarşılığında görüşdüyünü deyib. Ödənişi də əvvəldən edib. Xanım ilk olaraq Qasımın kartına 100 manat göndərdiyini yazıb. Lakin Qasım pulun gəl-

mədiyini deyib. Sübut üçün də öz kartının telefonunda olan mobil tətbiqinin şəklini çəkərək ona göndərmiş. Həmin görüntüdə kartın kimə məxsus olduğu yazılıbmış...

Zərərçəkmiş xanım bu yazışmaları və kart məlumatlarını polisə təqdim edib. Bundan

sonra Qasım tapılaraq məsuliyyətə cəlb edilib.

Əməlindən peşman olduğunu deyən Qasım məqsədinin pul qazanmaq olduğunu bildirib. Deyib ki, məsələnin bu yere çatacağını düşünə bilməyib.

Zərərçəkmiş xanım Qasımdan heç nə tələb etmədiyini, ona qanunla nəzərdə tutulmuş cəza verilməsini istəyib. Bildirib ki, Qasımın bu əməllərindən sonra onu çalışdığı şirkətdəki işindən azad ediblər. Nişanlısı da nişanı qaytarıb.

Məhkəmə Qasımı bu əməlinə görə 1000 manat cəriməliyəb.

Qeyd edək ki, Qasım bu əməlinə görə min manatdan iki min manatadək cərimələnə, iki ilədək müddətə islah işləri və ya bir ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırıla bilərdi. Məhkəmə ona minimum cəzanı təyin edib.

İlkin MURADOV, Musavat.com

Neft Emalı Zavodunda yenidən yanğın - baş nazir və FHN rəhbəri hadisə yerinə getdi

Martin 5-i Bakıda Neft Emalı Zavodunun ərazisində yanğın baş verib.

Əraziyə dərhal Fövqəladə Hallar Nazirliyi Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin qüvvələri cəlb olunub. Qurumun qüvvələri tərəfindən görülmüş zəruri və təxirəsalınmaz tədbirlər sayəsində yanğının genişlənməsinə imkan verilmədən qısa müddətdə məhdudlaşdırılıb, az sonra tam söndürülüb.

Qısa zaman ərzində fəvqəladə hallar naziri, general-polkovnik Kəmaləddin Heydərov, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov yanğın baş verən əraziyə gəlib. Həmçinin baş nazir Əli Əsədov da baş vermiş yanğının nəticələrini yerində qiymətləndirmək və vəziyyətlə yaxından tanış olmaq məqsədilə hadisə yerinə baş çəkib. O, yanğının söndürülməsi prosesini şəxsən müşahidə edib. Baş verən yanğına bağlı atmosfer havasında monitoring-ölçmə işlərinin aparılması üçün Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) Ətraf Mühitin Monitoring Mərkəzinin mütəxəssisləri əraziyə yollanıb.

TƏBİB-dən verilən məlumata görə, Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə 10:00 radələrində sözügedən yanğına bağlı çağırış daxil olub, 3 təcili tibbi yardım briqadası əraziyə cəlb olunub.

Xatırladaq ki, ötən ilin oktyabr ayının 22-də də Neft Emalı Zavodunun ərazisində yanğın baş vermişdi.

Neft Emalı Zavodu (NEZ) 15 növ məhsul istehsal edir. Bu məhsullar əsasən benzin, aviasiya kerosini, dizel yanacağı, neft koksu və mazutdur.

1953-cü ildə inşa edilən zavodda bir neçə dəfə yenidənqurma işləri aparılıb.

❑ **Xəlilə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Sumqayıtda yanğın təhlükəsi ilə bağlı mərasim evinin fəaliyyəti dayandırılıb

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğın Nəzarəti Xidməti daha bir yanğın təhlükəli obyektin fəaliyyətini dayandırılıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə FHN-dən bildirilib. Dövlət Yanğın Nəzarəti Xidməti tərəfindən Sumqayıt şəhəri, 10-cu mikrorayon, Koroğlu küçəsi, 1 ünvanında yerləşən "Arzu" mərasim evində keçirilən yoxlama zamanı yanğın təhlükəsizliyi sahəsində çoxsaylı nöqsanların mövcud olduğu, həmin nöqsanların insan həyatı və ya sağlamlığına, ətraf mühitə və dövlətin əmlak maraqlarına birbaşa təhlükə yaratdığı müəyyən edilib.

Bildirilib ki, obyektə avtomatik yanğınxəbərvərici siqnalizasiya qurğusu quraşdırılmayıb; elektrik təsərrüfatı "Elektrik Qurğularının Quraşdırılması Qaydası"nın tələblərinə uyğun quraşdırılmayıb; obyektə yanğın su hovuzu mövcud deyil; obyekt tikinti norma və qaydalarının tələblərinə uyğun ehtiyat təxliyə çıxışı ilə təmin olunmayıb; obyekt ilkin yanğınsöndürmə vasitələri, o cümlədən odsöndürən balonlarla təmin olunmayıb; təxliyə planı mövcud deyil; obyektin tavan hissələri yanar material olan lambirə üzənlilib.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq, yanğın təhlükəsizliyi norma və qaydalarının tələblərinin kobud pozulması faktları aşkar edilmiş "Arzu" mərasim evinin fəaliyyətinin dayandırılması barədə qərar qəbul olunub.

Mərkəzi Bank tərəfindən 2024-cü ilin IV rübü üzrə bank sektorunda kreditləşmə fəaliyyəti və maliyyələşmə mənbələrinə dair keçirilmiş sorğunun nəticələri açıqlanıb.

Sorğunun 2024-cü il IV rüb üzrə nəticələrinə əsasən, ipoteka kreditləri üzrə standartlarda sərbəstləşmə davam edib. Sərbəstləşmə bankların daxili resurslar hesabına verilən ipoteka kreditləri üzrə olub. Daxili ipoteka kreditləri üzrə standartlarda sərbəstləşmə əsasən kreditlərin maya dəyərinin artımı formasında olub. İKZF (İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu) hesabına verilən ipoteka kredit standartlarında isə dəyişiklik müşahidə edilməyib. Banklar növbəti rübdə həm İKZF hesabına verilən kreditlər, həm də daxili ipoteka kreditləri üzrə kredit standartlarında dəyişiklik olmayacağı gözlənilir.

Bankların daxili ipotekani bahalaşdırması onsuz da əlçatan olmayan imkanları daha da ağırlaşdırır.

Qeyd edək ki, ombudsman ipoteka şərtlərinə yenidən baxılmasını təklif edir.

Bu, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) 2024-cü il üzrə Milli Məclisdə məruzəsində əksini tapıb.

Məruzədə bildirilib ki, mənzil hüququnun daha səmərəli təmin edilməsi məqsədilə, real bazar qiymətləri və əhəlinin alıcılıq qabiliyyəti nəzərə alınmaqla, güzəştli ipoteka kreditinin şərtlərinə yenidən baxılması, kreditin maksimal məbləğinin artırılması, ilkin ödəniş məbləğinin minimuma endirilməsi, kredit müddətinin uzadılması, faiz dərəcəsinin endirilməsi, ipoteka kreditləri üzrə güzəştlərdən istifadə etmək hüququna malik şəxslərin siyahısının genişləndirilməsi məqsədilə qanunvericiliyə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi vacibdir.

Vurğulanır ki, istər Bakı şəhərində, istərsə də rayon mərkəzlərində, habelə bəzi

İpoteka ilə ev almaq arzusunda olanlara zərbə - bahalaşdı

İqtisadçı: "Aşağı gəlirli ailələr üçün, ələlxüsüs ipoteka ilə ev almaq xəyal olaraq qalır"

qəsəbələrdə yerləşən ötən əsrin əvvəllərində və ortalarında tikilən istifadəyə verilmiş bir sıra yaşayış binalarında uzun illər təmir-bərpa işləri aparılmayıb, istismar müddətinin keçməsi səbəbindən həmin binalar istismara yararsız, bəzi hallarda isə qəzal vəziyyətə düşüb. Bu baxımdan, həmin mənzillərdə yaşayan sakinlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşması üçün onların yeni mənzillərə köçürülməsi ilə bağlı pilot layihələrin davam etdirilməsi məqsəduyğundur.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda dövlət xətti ilə ipoteka krediti götürənlərin sayı 53 minə keçib. Rəsmi statistikaya əsasən, bu günə qədər İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu (İKZF) 53 014 borcalana 3 milyard 362,336 milyon manat kredit

verib. Qurumdan verilən açıqlamada bildirilib ki, indiyə qədər 549,443 milyon manat məbləğində biznes kreditlərinə zəmanət verilib, 6 720 mənzil isə kirayəyə vermək yolu ilə realizə edilib.

İqtisadçı Eldəniz Əmirov mövzunu "Yeni Müsavat"a şərh edərkən bildirdi ki, Mərkəzi Bank ölkədə kredit siyasətini həyata keçirən tənəziçici qurum olaraq, eyni zamanda problemlə kreditlərlə bağlı doğru qərarların verilməsinə məsul qurumdur. İqtisadçının fikrincə, Mərkəzi Bankın sözügedən qərarı həm də problemlə kreditlərin həcmi artmasının qarşısını almaq məqsədi daşıyır: "Kreditləşmə və maliyyələşmə mənbələrinə yönəlik məsələdə ipoteka kreditləri üzrə standartların sərbəstləşdirilməsi veriləcək kreditlərin maya dəyərinin artma-

sına səbəb olub. Bu da təbii olaraq öz hesabına verilən daxili ipoteka kreditlərinin bahalaşmasına gətirib çıxaracaq. Digər tərəfdən, banklar kreditin böyük qismini məhz əldə edilən depozitlər əsasında verirlər. Getdikcə artan depozit faizləri də nəticədə daxili ipotekanın bahalaşmasına gətirib çıxarır. Təbii ki, daxili ipotekanın bahalaşdırılması maliyyə əlçatanlığı istiqamətində çətinliklər yaradır. Uzunmüddətli dövr ərzində özünü doğrultacaq üsullar yoxdur. Çünki bilavasitə kredit resurslarının bahalaşdırılması onların sonradan baha təklif olunmasını şərtləndirir. Tələb-təklif faktoru da ciddi rol oynayır. Sosial nöqtəyi-nəzərdən bankların daxili kreditlərinin bahalaşması krediti insanlar üçün əlçatmaz edir. İnsanların ev sahibi olması daha da çətinləşir. Bu zaman aşağı gəlirli ailələr üçün, ələlxüsüs ipoteka ilə ev almaq xəyal olaraq qalır. Bu, təkcə Azərbaycanla bağlı deyil. Daşınmaz əmlak bazarı, xüsusilə mənzil əlçatanlığı Kanadada kimi dövlətdə belə ciddi problemlə üzlənilir. Hansı yolla əldə olunmasından asılı olmayaraq, mənzilin yaradılması üçün zəruri olan xərclər var. Bu xərclərin həcmi böyükdür. Faizləri də nəzərə alıqda həcm daha da böyüyür".

❑ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Etibarnamə ilə ev almaq riski - mütəxəssis deyir ki...

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq istənilən şəxs ona məxsus, mülkiyyətində olan daşınan və daşınmaz əmlakın idarə olunması ilə bağlı etibarnamə verə bilər. Burada heç bir məhdudiyyət yoxdur. Ancaq daşınan və ya daşınmaz əmlakın etibar edildiyi şəxs güvənli olmalıdır ki, sahib həmin mülkiyyətinin maraqlarına əks hərəkət etməsin. Satmaq, girova qoymaq və digər əməliyyatlar xüsusi riskli təbəqəyə aid olur. Həmçinin qeyd olunur ki, etibarnamə ilə daşınmaz əmlakı satan şəxs elektron portalda etibarnaməni ləğv edə bilər.

Belə olan halda necə edək ki, etibarnamə ilə alış-veriş etdikdə uduzmayaq və riskləri minimuma endirək.

Əmlak üzrə ekspert Anar Nəsirov deyir ki, etibarnamə alqı-satqı sənədi deyil. Onun sözlərinə görə, etibarnamə müvəqqətdir, bir şəxsə 1-2 ay etibar edib, sonra onu

ləğv etmək mümkündür.

"Etibarnamə əsasında çıxarış, sənədi olmayan yerlərdən mülk almaq çox risklidir. Vətəndaş fikirləşməlidir ki, belə mülki öz adına necə keçirəcək, necə özəlləşdirəcək", - ekspert deyir.

A.Nəsirovan dediyinə görə, bələdiyyə sənədi olan torpağı və ya həyət evini almaq üçün çıxarış lazımdır: "Onu əldə etmək isə çox böyük əziyyətlə başa

gəlir. Təsəvvür edin ki, şəxs min bir əziyyətlə çıxarış aldı, əgər etibarnaməni verən şəxs bank borcu varsa, çıxarış çıxan dəqiqə bank həmin əmlaka həbs qoyacaq. Bunun özü də riskdir".

"İkinci bir risk isə odur ki, etibarnaməni verən adam dünyasını dəyişə və ya onu ləğv edə bilər. Bu kimi hallar mövcuddur və yaşanır. Bir sözlə, etibarnamə ilə əmlak almaq qeyri-qanunidir və eti-

barnamə vətəndaşa həmin əmlakın sahibi kimi çıxış etmək səlahiyyəti vermir. Çox təhlükəlidir", - mütəxəssis bildirir.

A.Nəsirov deyir ki, yeni qaydalara görə, notariuslar daha razılıq ərizəsi vermir və bu, birtərəfli qaydada ləğv edilib. Belə olan halda alıcı tərəf uduzdu. Etibarnamə ilə alınan evi alıcı öz adına rəsmiləşdirə və ya sənədləşdirə bilməz. Məcburdur ki, qarşı tərəfin, yəni müqaviləsi olan adamın adından çıxış etsin".

Qeyd edək ki, əsas risklərdən biri saxta etibarnamələrin istifadəsi və ya etibarnamə sahibinin səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsidir. Həmçinin etibarnamənin müddətinin bitməsi və ya etibarnamə verənin razılığını geri çəkməsi hüquqi mübahisələrə səbəb ola bilər. Buna görə də bu prosesdə diqqətli olmaq və hüquqi məsləhət almaq vacibdir.

❑ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

8 Mart ərəfəsində mağazalarda canlanma

Əməkdaşımız Bakının gül və hədiyyə satılan dükanlarında qiymətlərlə maraqlanıb - kişilər oxusun!

8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Gününe sayılı günlər qalıb. Bu bayramı hədiyyəsiz təsəvvür etmək çətindir, zərif cinsin nümayəndələri yaxınlarından diqqət və hədiyyə gözləyirlər. Elə bu səbəbdən bayram yaxınlaşdıqca gül dükanlarında canlanma müşahidə olunur. Çünki Azərbaycanda hədiyyə olaraq daha çox ətirə və güllərə üstünlük verilir. Kişilərin əksəriyyəti hesab edir ki, qadın üçün ən yaxşı hədiyyə çiçəklərdir. Bəs bayram əks cinsin nümayəndələrinə necəyə başa gəlir? Gül mağazalarında qiymətlərdə artım varmı?

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı paytaxtda yerləşən bir neçə mağazaya baş çəkib və vəziyyətlə tanış olub. Satıcılar əməkdaşımızla söhbət zamanı etiraf ediblər ki, 8 Mart ərəfəsi qiymətlərdə artım var. Onların sözlərinə görə, artım martın 9-na kimi davam edəcək. Bunu güllərin topdansatış yerlərinin qiymətləri bayramda qaldırması ilə əlaqələndirirlər. Satıcı İbrahim Hacıadə də qiymət qalxmasını təsdiq edir. Deyir ki, martın 1-dən 9-na kimi gül bazarında alıcılıq canlanır: "8 Mart iş günü olmadığına görə bir çox müəssisələr xanımlara hədiyyələri əvvəldən verirlər. Daha çox qızılgüllərə və çobanyastığına tələbat olur. Tülpan (dağ laləsi - red.) güllərinə də maraq var. 25-30-80 manata və daha baha qiymətə buket bağlayırıq. Qiymət güllərin sayından və yerli olub-olmamasından asılıdır. Kasıb təbəqə 30-40 manatlıq gül buketi bağlatdırır. Bu buketlərdə 5 qızılgül və çobanyastığı olur. Qızılgülün biri 6 manatdan satılır".

İbrahim deyir ki, hazırkı ən bahalı buket 350 manata olub: "Qızılgülün sayından asılıdır. Elə buket var ki, orada 1000 ədəd qızılgüldən istifadə edilir. 350 manatlıq buketin içində zanbaq, qızılgül və çiçəklər olur. Xanımlar tülpanları, çobanyastıqlarını və mavi qızılgülləri sevir".

Satıcı bildirir ki, yerli güllər Zirədən, Qəbələdən və Şəmkirdən, xarici güllər isə Ekvador və Hollandiyadan gətirilir: "Ən çox Qəbələ qızılgülü satılır. Qiymətlər qalxanda xaricdən gələn güllər daha çox bahalaşır. Çünki təyyarə ilə gətirilir, yol xərcləri çox çəkilir. Xarici güllər dərmanlarla yetişdirilir, ona görə də uzun müddət qala bilirlər. Amma iyləri, qoxuları yoxdur. Xaricdən gətirilən qızılgüllərin mavi və yaşıl rəngləri təbii olmur, onlara xüsusi rənglər əlavə edirlər".

Bəs kişilər 8 Mart qabağı gül alanda deyirlərmə? Qiymətlər onları hürkündürmür ki? Sualımıza İbrahimin cavabı belə oldu: "Gül baha olanda deyirlər. Deyirlər mart gəldi, dərd gəldi. Beynəlxalq bayramdır da gül-

süz keçinmək olmur. Nə alırsan al, yanında mütləq çiçək olmalıdır. Alıcılarımız arasında qadınlar da var. Onlar iş yoldaşlarına, rəfiqələrinə, analarına alırlar".

Satıcı İdris Əhmədov deyir ki, çalışdığı mağazada ən ucuz buket 30 manatdan başlayır. Onun sözlərinə görə, xarici güllərin qiyməti yerli güllə nisbətən daha bahadır: "250-300 manatlıq da buket bağlayırıq. Xanımlar qızılgülü çox sevirlər. Həm bayrama, həm də qış ayı olduğuna görə topdan satış yerləri qiymətləri 1-2-3 manat qaldırıb. Bu güllər parniklərdə böyüdülmüş, qazın qiyməti qalxdıqca güllərin qiymətində də dəyişiklik olur".

Xarici güllər daha baha olur. Yerli güllər daha dözümlüdür, amma qiymətdə xarici güllərə udurur. Hollandiyadan gətirilən qızılgülün biri bayram günü 8-10 manata, yerli qızılgül isə 6-7 manata satılır. Orta təbəqə 40-45 manatlıq buketlər bağlatdırır. Onların içində 5 qızılgül, çobanyastığı və s. çiçəklər olur. Ən bahalı buket 2000 manat olub. Bu buketin içində Hollandiyadan gətirilən qızılgül-

lər, pion, zanbaqlar var idi".

İdris deyir ki, qiymət artımı daha çox qızılgüllərdə müşahidə olunur. Bu artım 3-4 manatdan ibarətdir. Bəs kişilər hədiyyəlik güllərin qiymətindən razıdırlarmı? Bununla bağlı da paytaxt sakinlərinin fikrini öyrəndik. "Bir buket 80 manatdır. Almayanda arvad evə qoymur. Qoymur qoymasın, gülləmi tanınmışıq, sevilmişik, ay zalım qızı", - sakinlərdən biri deyib.

Digər sakinlərin cavabı isə belə olub: "Yaşlı arvad, qadınlar alimentə görə boşanırlar? - komitədən reaksiya"

Qadınlar alimentə görə boşanırlar? - komitədən reaksiya

Milli Məclisdə ombudsmanın illik hesabatının müzakirəsi zamanı Azərbaycanda boşanmalar və aliment ödənişləri ilə bağlı məsələlər gündəmə gətirilib. Hesabatda qeyd olunub ki, aliment tələbinə dair məhkəmə qərarlarının icrasında ciddi çətinliklər var. Bu çətinliklərin aradan qaldırılması üçün ombudsman əvvəlki illik hesabatlarında aliment fondunun yaradılmasını təklif edib.

Son dövrlərdə deputatlar və bəzi dövlət qurumları bu təklifi dəstəkləyib, fondun yaradılmasının vacibliyini vurğulayıblar. Bununla belə, bəzi deputatlar fondun təsis edilməsinin saxta boşanmaların artmasına səbəb ola biləcəyini qeyd ediblər.

Müzakirələr zamanı deputat Razi Nurullayev boşanmaların əsas səbəbi kimi qadınların daha sərbəst yaşamaq istəməsinə və aliment almağa meyilli olmalarını iddia edib. Onun fikri müzakirələrə səbəb olub.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Ailə məsələləri şöbəsinin baş məsləhətçisi Səmrə Əliyeva Modern.az-a açıqlamasında bildirib ki, son illərdə respublikada nikah və boşanmaların nisbətində ciddi dəyişiklik baş verib və əlbəttə ki, bu məsələ həm aidiyyəti dövlət qurumlarını, eləcə də cəmiyyət üzvlərini narahat edir: "Araşdırmalar göstərir ki, boşanmaların ümumi və xüsusi səbəbləri var. Son illərdə nikahın pozulması iddiası ilə məhkəməyə müraciət edənlərin 70 faizindən çoxu xasiyyətli davranışın uyğun olmamasını əsas gətiriblər. Xarakter uyğunsuzluğu səbəbinin altında əlbəttə ki müxtəlif, daha dərin, dilə gətirilməyən amillər də durur. Digər səbəblər sırasına xəyanət və qısqanclıq, məişət zorakılığı, uşağın olmaması, sosial vəziyyətin çətinliyi və ya yaşayış yerinin olmaması, zərərli vərdislərə aludəçilik və kənar şəxslərin müdaxilələri daxil olub".

Onun sözlərinə görə, əvvəllər mütəxəssislər boşanmaların daha çox evliliklərin ilk illərində baş verdiyini qeyd edirdilərsə, hazırda qloballaşma, ünsiyyətin genişlənməsi, məlumatın əlçatanlığı və çox olması, hər iki cinsin şəxsi maraqlarını daha çox düşünmələri və şəxsi azadlığa önəm vermələri, ailəyə etinasız münasibətlə yanaşmaları, ən kiçik ailə daxili məsələlərdə dözümsüzlük göstərmələri nəticəsində nikahın pozulması hallarına 10-19 ildən çox birgə nikah münasibətlərində olan şəxslərin arasında da rast gəlinir.

Qeyd edək ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2023-cü ildə Azərbaycanda 21 688 boşanma qeydə alınıb. Bunların 9 510-u uşaqsız ailələr (44 faizə yaxın), 4 748-i bir uşaq, 7 430-u isə iki və daha çox uşaq, ailələr olub. Ümumilikdə, 21 689 uşağın valideynləri boşanıb. Rəqəmlər göstərir ki, boşanmaların ciddi hissəsi uşaqsız ailələrdə baş verib.

Səmrə Əliyeva qeyd edir ki, boşanmalara daha çox qadınların səbəb olması fikri isə həqiqəti əks etdirmir.

17 ölkədən yüzə yaxın konfrans iştirakçısı təşəbbüsü yekdilliklə dəstəkləyir. 1911-ci ildə onu ilk dəfə Avstriya-Macarıstan, Danimarka və İsveçrədə qeyd ediblər. Hər şeyin başlanğıcı olan Nyu-York nümayişi fevralın 28-də olub. Klara Setkin konkret tarix deməyib. Qadınlar günü Almaniya ilk dəfə Prussiyada 1848-ci il Mart İnqilabı ilə əlaqədar, martın 19-da bayram edilib. Sonra müxtəlif ölkələrdə Qadınlar Günü 2, 9 və 12 martda, eləcə də 2 və 12 mayda qeyd ediblər.

8 mart tarixi beynəlxalq solçu hərəkatına Rusiyadan gəlib. 1917-ci ildə bu gün (köhnə tarixlə fevralın 27-də)

Petroqradda "Çörək və sülh!" tələbi ilə Viborq rayonu toxuma fabrikinin işçi qadınlarının sonradan inqilaba çevrilmiş tətili başlayıb. Bir həftə sonra imperator taxtından imtina edib. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Viborq toxucu qadınlarını Çarın devrilməsinin ilk təşəbbüskarları kimi alqışlayırdılar. Sonradan Fevral inqilabı bolşevik Oktyabr inqilabının kölgəsində qalıb və bu hal SSRİ-də nəzərə çatdırılmayıb. 1975-ci ildə BMT Baş Assambleyası martın 8-ni qadınların bütün həyat sahələrində bərabərsizliyə qarşı etirazda nailiyyətlərini bayram etmə günü olaraq elan edib.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

"Narkotik alverçiləri üçün ölüm cəzasını tətbiq etməyə hazırəm". Bunu ABŞ Prezidenti Donald Tramp ölkə qubernatorları ilə görüşdə deyib.

"Cəza olduqca sərt olmalıdır. Əgər diqqət yetirsəniz, ölüm cəzasının tətbiq olunduğu ölkələrdə narkotiklə bağlı problemlər yoxdur", - Ağ Evin rəhbəri vurğulayıb.

O, həmçinin bu cəza tədbirinin çox humanist olduğunu bildirib. Trampın sözlərinə görə, "hər bir narkotik alverçisi orta hesabla ən azı 500 nəfəri öldürür".

Qeyd edək ki, İranda narkotik alverçiləri üçün edam cəzası nəzərdə tutulub. Yeni Tramp bu məsələdə faktiki olaraq İranı dəstəkləyib.

İki gün öncə Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin iclasında deputat Hikmət Babaoğlu da İranı nəzərdə tutaraq deyib ki, qonşu ölkə Azərbaycana qarşı tiryək müharibəsi aparır. Deputat bildirib ki, hər gün telekanallarda ölkəmizə narkotik gətirənlərin aşkarlandığı barədə xəbərlər yayılır. "Tiryək müharibələri tarixdə həmişə olub, bu, səsiz müharibə kateqoriyasına aiddir. Bu qonşu ölkənin adını hamımız bilir. Biz nadir hallarda Gürcüstandan, Rusiyadan, Türkiyədən narkotik keçirilməsinə rast gəlirik. Amma məlum qonşu ölkə yerdən, göydən, dənizdən narkotiki başımıza yağdırır", - deputat deyib.

Bəs milli təhlükəsizliyimizə təhdid demək olan bu cinayətin qarşısını almaq üçün ölüm cəzası çıxış yoludurmu? Azərbaycanda narkotikcirlərə daha ağır cəza müəyyən edilə bilərmi?

Mövzu ilə bağlı **Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə** "Yeni Müsavat"a

danışib.

"Azərbaycanda narkotik satışı, narkotik dövriyyəsi nə qədər ciddi mübarizə aparılsa da, yenə də davam edir. Dünən Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatında qeyd olundu ki, ötən bir gün ərzində 42-42 kq narkotik vasitə aşkar edilib, tutulub, məhv edilib. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycanda bu məsələdə ciddi problemlər var. Doğrudur, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları, Daxili İşlər Nazirliyi, Sərhəd Xidməti, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti narkotikin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı çox ciddi mübarizə aparırlar. Biz tez-tez şahid oluruq ki, birgə əməliyyatlar nəticəsində külli miqdarda narkotik maddələr dövriyyədən çıxarılıb, narkotik daşıyıcıları həbs edilib. Dövlət Gömrük Komitəsi də bu işdə xüsusilə fərqlənir və ölkəyə gətirilən malların içərisində narkotikin qanunsuz keçirilməsinin qarşısının alınması, onların aşkar edilməsində də, təbii ki, onların işini qiymətləndirmək lazımdır" - Ç.Qənizadə deyib.

Hüquq müdafiəçisinin sözlərinə görə, bütün bunlar göstərir ki, mübarizə olsa da, bu sahədə hələ də problemlər var: "ABŞ-da bu məsələ ilə bağlı ölüm cəzasının tətbiq edilməsi niyyəti və Trampın belə bir qərar qəbul etmək fikri ilə bağlı rəsmilərin dilindən mətbuatda hər hansı bir açıqlama yoxdur. Amma İranda, bəli, həqiqətən də narkotik alveri ilə məşğul olan şəxslərə ölüm cəzası verilməsi var".

Ç.Qənizadə bildirir ki, bu, heç nəyi dəyişmir: "Yenə də Azərbaycana bu narko-

Azərbaycana qarşı tiryək müharibəsi - ölüm cəzası çıxış yoludurmu?

Çingiz Qənizadə: "Azərbaycanda qanunsuz narkotik satışı ilə məşğul olan narkotacirlərə verilən cəzalar yüksəkdir, amma..."

tik vasitələrin böyük əksəriyyəti İran vasitəsilə gətirilir. Həm yüklərin altında, həm su ilə, həm quru sərhədimizlə Azərbaycan narkotik daşınması davam edir. Hesab edirik ki, hazırkı dövrdə Azərbaycanda qanunsuz narkotik satışı ilə məşğul olan narkotacirlərə verilən cəzalar yüksəkdir, yeni 10 ilin üstündədir, onlara 15 ilə qədər həbs cəzası verilir. Biz bu kateqoriyada olanları iki qrupa ayırmalıyıq. Birincisi, istifadəçilərdir, onlar artıq xəstədirlər. Digərləri isə narkotik daşıyıcı gətirən, sax-

layan və onu satanlardır. Əsasən biz mübarizəni narkotacirlərin üzərində qurmalıyıq və ayrı-ayrı şəxslərin narkotik istifadəçisi kimi həbs edilməsi məsələni həll etməyəcək. Biz bu sahədə uğur əldə etmək istəyiriksə, narkotik satışını təşkil edən şəxslər, narkobaronlar aşkar edilib həbs olunmalıdır. Onları zərərsizləşdirməklə bu məsələdəki statistik rəqəmləri xeyrimizə dəyişə bilərik".

Hüquq müdafiəçisi qeyd edir ki, narkobaronlar bəzən cəzalardan,

həbslərdən yayına bilirlər: "Qaldı onlara qarşı Azərbaycanda cəzaların sərtləşdirilməsi - o, artıq dövlət orqanlarının işidir. Onlar apardıqları mübarizə ilə əldə olunan nəticələrin statistik rəqəmlərini ortaya qoyduqdan sonra yenə də aparılan mübarizənin təsirinin o qədər də güclü olmadığını gördükdə, təbii ki, onda cəzaları artırmaqla həm də bu bəlaya qarşı idarəetmə qaydada mübarizəni gücləndirmək, inzibati metodlarla gücləndirmək təklifini verə bilərlər".

Ç.Qənizadənin sözlərinə görə, gələcəkdə belə bir məsələ gündəmə gəlsə və bu cür cinayətlərə görə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrində cəzaların verilməsi, yeni sanksiya hissəsi artırılsa, buna pis baxmaq olmaz: "Azərbaycan ölüm cəzası tətbiq edilməyən ölkələrdən biridir, ona görə də narkotik alverçilərinə verilən cəzaların maksimum həddi 20 il və yaxud daha çox ola bilər".

Q Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda 24 min məhkum var - türmələrin dolub-daşmasının səbəbi...

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkilinin (Ombudsmanın) 2024-cü il üzrə məruzəsinin müzakirəsi zamanı ölkədəki məhkumların sayını açıqlayıb. Deputat deyib ki, Azərbaycan həbsxanalarında 24 minədən çox məhkum var və cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlıqlar müşahidə olunur, həbsxanaların sayının artırılması problemin həll yolu deyil.

Zahid Oruc onu da deyib ki, əhali sayı baxımından həbsxanalarda olan vətəndaşların nisbətində görə Azərbaycan 60-cı yerdədir.

"Bakı" hüquq şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov Musavat.com-a deyib ki, Azərbaycanda son illər cinayət qanunvericiliyində cəza-

ların humanistləşdirilməsi ilə bağlı dəyişikliklər olsa da, bu kifayət etmir. "Məhkəmələrə alternativ cəza təyin edilməsi ilə bağlı sərbəstlik verilməlidir və yuxarı məhkəmə instansiyaları bu məsələlər-

də aşağı məhkəmələri dəstəkləməlidirlər. Çox təəssüf ki, illərdir bu məsələ həllini tapmır. Dövlət ittihamı da cəza məsələsində həddindən artıq sərt mövqedən çıxış edir. Təəssüflər olsun ki, hü-

quqi cəhətdən bərabər olsa da, yuxarı məhkəmələrdə müdafiə tərəfin apelyasiya, kasasiya şikayətlərinə və prokurorun protestlərinə fərqli yanaşma var. Faktiki olaraq sonuncuya üstünlük

verilir. Məhkum sayının azalması üçün həmçinin cəzadan vaxtından əvvəl azad edilmə institutu da sadələşdirilməlidir", - N.Ələsgərov deyib.

Hüquqşünas bildirib ki, başqa bir problem də məhkumların vaxtından əvvəl azad olunması ilə bağlıdır: "Məhkum vaxtından əvvəl azad olunması zamanı çatsa da, məhkəmələr müvafiq prosedurların tətbiqini təmin etmirlər. Əsasən məhkumların ümumi cəzasının çəkəməsinə 1 il, bəzən 6 ay qalmış məhkəmə qaydasında vaxtından əvvəl azad olunma məsələsinə baxılır. Bu da cəzaçəkmə müəssisələrində sıxlığın azalmasına əhəmiyyətli dərəcədə təsir edir. Məhkumların vaxtından əvvəl azad olunması məsələsində Penitensiar Xidmət sərbəst deyil. Məhkum vaxtından əvvəl azad edilməsi üçün cəza çəkdiyi müəssisə tərəfindən xasiyyətnamə verilir, mülahizələr irəli sürülür. Hətta bu məsələdə də müəssisələrə sərbəstlik verilmir və

Ədliyyə Nazirliyinin rəyi əsas götürülür. Bundan əlavə, bu məsələdə digər qurumların faktiki olaraq razılığı alınır. Nəticədə məhkumun şərti azad olunma müddəti başa çatsa da, məhkum azadlığa çıxa bilmir. Məhkəmə qərarlarından prokurorluğun cinayət icraatlarından kənar idarəsinin protest verməsi də vaxtından əvvəl azad edilməni çətinləşdirir və ya mümkünəşə hala gətirir. Məhkum sayının çoxluğu cəzaçəkmə müəssisələrində dözülməz sıxlıq yaradır".

N.Ələsgərovun sözlərinə görə, Azərbaycan Avropa Şurası ölkələri sırasında məhkum sayına görə ilk üçlükdə qərarlaşıb: "Bu sıralamada əhalinin hər 100 min nəfərinə düşən məhkum sayına görə aparılır. Bu gün ölkəmizdə məhkum sayı həddindən artıq çoxdur. Problem o qədər dərin ki, məhkum sayında azalmanı deyil, əksinə, artmanı müşahidə edəcəyimizi zənn edirəm".

E.MƏMMƏDƏLİYEV,
Musavat.com

SOS! Bu içkilər sonsuzluq yaradır - genofonda təhdid

Ekspert deyir ki, onları bazardan çıxarmaq çətin olur, çünki böyük vergi ödəyicilərinə çevriliblər

“Ölkəmizə qarşı aparılan səssiz müharibə kateqoriyalarından biri də enerji içkiləri ilə bağlıdır. Burada da hesabat hazırlanmalıdır”.

Bunu deputat Hikmət Babaoğlu Milli Məclisin İnsan Hüquqları komitəsinin martın 3-də keçirilən iclasında İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilin (Ombudsmanın) 2024-cü il üzrə məruzəsinin müzakirəsi zamanı deyib.

“Enerji içkilərinin satışı və istifadəsini də insan hüquqlarının pozulması kimi kateqoriyaya daxil etməliyik. Enerji içkilərindən istifadə edənlərin 23-25 yaşlarında şəkər xəstəlikləri baş qaldırır, tükənməlik sindromu özünü büruzə verir. Bu isə demoqrafik proseslərə təsir edir və onların övladları olmur. Bu, çox dəhşətli bir şeydir. Enerji içkiləri genofonda qurutmaq üçün xüsusi düşünülmüş səssiz müharibə vasitələrindən biridir”, - deyə millət vəkili bildirib.

Bu içkilərin xüsusən də gənclər arasında populyar olduğunu nəzərə alsaq, deputatın təklifi qanuniləşə bilərmi?

Qeyd edək ki, enerji içkiləri yüksək miqdarda kofein, şəkər və digər stimullaşdırıcı maddələr (taurin, guarana, B qrup vitaminləri və s.) ehtiva etdiyi üçün sağlamlıq üçün ciddi risklər daşıyır. Onların insan orqanizminə təsiri əsa-

sən istehlak miqdarından və fərdin sağlamlıq vəziyyətindən asılıdır.

Bu içkilərin əsas təhlükələrindən biri ürək-damar sistemə vurduğu zərərdir. Yüksək kofein təzyiqi artırır, ürək döyüntüsünü sürətləndirir və aritmiya yarada bilər. Davamlı istifadə infarkt və insult riskini yüksəldir. Bununla yanaşı, enerji içkiləri sinir sistemini həddindən artıq stimullaşdıraraq yuxusuzluq, əsəbilik və depressiyaya səbəb ola bilər. Yeniyetmələrdə və uşaqlarda isə hiperaktivlik və diqqət çatışmazlığı yarada bilər. Enerji içkilərindəki yüksək şəkər miqdarı piylənmə və şəkərli diabet riskini artırır. Bəzi araşdırmalar onların hormon balansına təsir edərək reproduktiv sistemə zərər verə biləcəyini göstərir. Bundan əlavə, bu içkilərdə olan süni qatqılar və yüksək kofein böyrəkləri və qaraciyəri yükləyərək müxtəlif xəstəliklərə səbəb ola bilər. Davamlı istifadə enerji içkilərindən asılılıq yarada bilər. Orqanizm kofeinə öyrəşdiyi üçün insan zamanla daha çox qəbul etməyə ehtiyac duyur ki, bu da sağlamlığa mənfi təsir göstərir. Xüsusilə hamilə qadınlar, yeniyetmələr, ürək xəstəlik-

ləri və yüksək təzyiqi olan şəxslər, eləcə də şəkərli diabetdən əziyyət çəkən insanlar üçün bu içkilər daha təhlükəlidir. Bir çox ölkədə enerji içkilərinin uşaqlara satışı məhdudlaşdırılıb. Azərbaycanda da bəzi tənzimləmələr mövcuddur, lakin bu içkilər hələ də geniş yayılıb. Nəzərətsiz istehlak sağlamlığa ciddi təsir göstərə bilər. Əgər istifadə edirsinizsə, miqdarına diqqət etmək və alternativ, daha sağlam içkilərə üstünlük vermək tövsiyə olunur.

Səhiyyə təşkilatları da enerji içkilərinin zərərləri ilə bağlı müxtəlif açıqlamalar veriblər və bu içkilərin həddindən artıq istifadəsinin ciddi sağlamlıq riskləri yaratdığını bildiriblər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) enerji içkilərinin tərkibində olan yüksək kofein və şəkərin ürək-damar sistemi, sinir sistemi və maddələr mübadiləsinə mənfi təsir etdiyini vurğulayıb. ÜST-nin hesabatlarına görə, enerji içkiləri xüsusilə uşaqlar, yeniyetmələr, hamilə qadınlar və ürək problemləri olan şəxslər üçün təhlükəlidir. Təşkilat bəzi ölkələrdə bu içkilərin satışı ilə bağlı məhdudiyyətlərin tətbiq edilməsini tövsiyə edib.

Amerika Ürək Assosiasiyası (AHA) bildirir ki, enerji içkilərinin tərkibində olan kofe-

in və digər stimullaşdırıcı maddələr qan təzyiqini artıraraq ürək xəstəlikləri riskini yüksəldir. Xüsusilə yeniyetmələrin və gənclərin bu içkiləri alkoqolla birlikdə istehlak etməsi riskləri daha da artırır.

Avropa Qida Təhlükəsizliyi Təşkilatı (EFSA) enerji içkilərindəki yüksək kofein miqdarının gənclərdə asılılıq yaradaraq uzunmüddətli sağlamlıq problemlərinə səbəb ola biləcəyini açıqlayıb. EFSA enerji içkilərinin yuxu rejimini pozduğunu və konsentrasiyanı zəiflətdiyini bildirir.

Harvard Tibb Məktəbinin araşdırmaları enerji içkilərinin qısa müddətli enerji verdiyini, lakin uzun müddətdə yorğunluğu artırdığını və metabolik problemlərə səbəb olduğunu göstərir. Həkimlər enerji içkilərinin şəkərli diabet, piylənmə və hətta sonsuzluq riski yarada biləcəyini bildirirlər.

Bəzi ölkələrdə həkimlər və səhiyyə təşkilatlarının tövsiyələri əsasında enerji içkilərinin satışı ilə bağlı ciddi məhdudiyyətlər qoyulub. Məsələn, Litva və Latviyada 18 yaşdan kiçik şəxslərə enerji içkilərinin satışı qadağandır.

Azərbaycanda da enerji içkiləri ilə bağlı bəzi tənzimləmələr var, lakin həkimlər və ekspertlər bu içkilərin xüsusi-

Çin doğum göstəricilərini artırmağa hazırlaşır

Çin hakimiyyəti ölkədə doğum səviyyəsini artırmaq üçün tədbirləri inkişaf etdirməyə davam edəcək və pensiya yaşını yüksəltmək üçün sistemli islahatlar həyata keçirəcək.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə ÇXR hökumətinin 14-cü çağırış Ümumçin Xalq Nümayəndələri Yığıncağının (MPK, parlament) 3-cü sessiyasının açılışında yayılan hesabatda deyilir.

Sənəddə bildirilir: “Uşaqların doğulmasının təşviqi, uşağa qulluq üçün müavinətlərin verilməsi, uşaq bağçaları və körpələr evi-uşaq bağçalarının inteqrasiya olunmuş xidmətlərinin inkişafının intensivləşdirilməsi, körpələrə qulluq və təhsil sahəsində ictimaiyyətə açıq xidmətlər təklifinin artırılması üçün dövlət tədbirləri hazırlamaq lazımdır”.

Xatırladaq ki, uzun illər əhalinin sayına görə dünyanın birincisi olan Çin son illərdə birinciliyi Hindistana verib. İndi Hindistanda 1 milyard 425 milyon, Çində isə 1 milyard 412 milyon insan yaşayır.

■ “Yeni Musavat”

Xəzərə çirkab su axıdanlar cəzalandırılacaq

Xəzər dənizinə çirkab sularının axıdılmasının qarşısının alınması ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklər ediləcəyi gözlənilir. “Report” xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyindəki Suların İstifadəsinə və Mühafizəsinə Dövlət Nəzarəti Xidmətinin Suların istifadəsinə və mühafizəsinə nəzarət şöbəsinin müdiri Ataxan Bədəlov bildirib.

“Bundan sonra biz tam fəaliyyətə başlayacağıq. Hazırda Novxanı çimərliyində və yaxud Xəzəryanı digər ərazilərdə çirkab suların birbaşa axıdılması faktı inanmıram ki, olsun. Çünki belə bir hal olsa Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi cavabdeh orqan kimi çox ciddi tədbirlər görər”, - deyə o qeyd edib.

lə gənclər arasında geniş yayılmasının sağlamlıq üçün təhlükə yaratdığını vurğulayırlar. Bu səbəbdən də bir çox mütəxəssis enerji içkilərinin istehlakına ciddi nəzarət olunmasını və maarifləndirmə tədbirlərinin gücləndirilməsini tövsiyə edir.

İstehlakçı hüquqlarının müdafiəçisi Eyyub Hüseynov mövzu ilə bağlı “Yeni Musavat”-a fikrini bildirib: “Hikmət Babaoğlunun fikirləri ilə tamamilə razıyam. Həmin müzakirədə mən də iştirak edirdim. Ombudsmanın 101 səhifəlik hesabatında bir kəlmə də olsun, “istehlakçı” sözü yox idi. Mən orada əlavə olaraq xatırlatdım ki, bir adamın eyvanından kərpic düşəndə bu, insan hüquqları məsələsi sayılır. Hesabatda qeyd olunur ki, müəllim şagirddən cavab ala bilmir, bu da insan hüquqlarının pozulması kimi qiymətləndirilir. Bu kimi çox misallar var.

Lakin mən bildirdim ki, son 10 gün ərzində 18 nəfər qida zəhərlənməsi səbəbindən həyatını itirib. İstehlakçı hüquqları sahəsində ciddi

problemlər mövcuddur. Saxayılmasının sağlamlıq üçün təhlükə yaratdığına vurğulayırlar. Bu səbəbdən də bir çox mütəxəssis enerji içkilərinin istehlakına ciddi nəzarət olunmasını və maarifləndirmə tədbirlərinin gücləndirilməsini tövsiyə edir.

Enerji içkilərinə toxunuldu. Yaxşı haldır ki, üç il öncə AQTA enerji içkilərinin tərkibində olan öyrədici maddələrin maksimal həddini müəyyən etdi. Artıq Azərbaycana gətirilən enerji içkilərində bu həddə əməl edilir. Lakin enerji içkiləri ilə yanaşı, “Coca-Cola”, “Pepsi” və digər qazlı içkilər də sağlamlıq üçün risklidir. Bununla belə, bu kimi şirkətlərin hansı ölkədə işə başladıklarını nəzərə alsaq, onları bazardan çıxarmaq çətin olur, çünki böyük vergi ödəyicilərinə çevrilirlər.

Məsələn, dünyada ən böyük KFC şəbəkəsi Azərbaycanda yerləşir - Sabunçudadır. Bu, fəxr edilesi bir məsələ deyil. AQTA yalnız qida təhlükəsizliyini təmin edir, lakin keyfiyyət məsələsi kənarda qalır”.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Musavat”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 42 (8652) 6 mart 2025

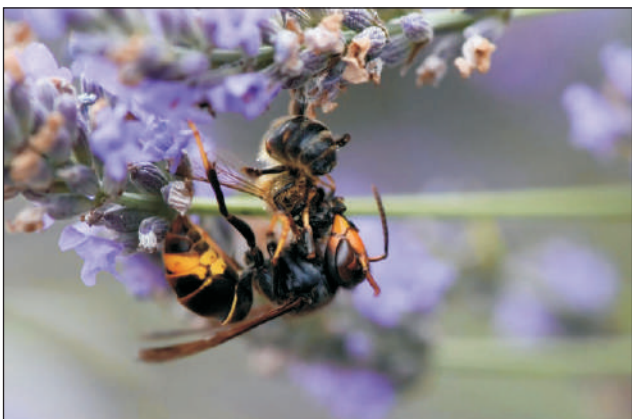

Hansı "Dubay şokoladı" daha sağlamdır?

Sağlam Dubay şokoladının tərkibində daha az yağ, şəkər və kalori və daha çox pəhriz lifi olmalıdır. Bu barədə rusiyalı dietoloq Sandra Vigeliene "Health News"-a müsahibəsində bildirib. Mütəxəssis qeyd edib ki, məşhur şokoladın tərkibində yüksək enerji dəyəri var. Həkim izah edib ki, uzun müddətli istehlak çəki artımına səbəb ola bilər, lakin şokoladın tərkibində az miqdarda doymuş yağ da var ki, bu da ürək-damar xəstəliklərinin inkişafına səbəb olur.

Püştə əzməsi ilə şokolad çubuğu seçərkən, Vigeliene şəkərin tərkibinə baxmağı məsləhət görüb. Dietoloqun sözlərinə görə, demək olar ki, bütün şokolad növlərinin tərkibində bağırsaqlarda yaşayan bakteriyaları qidalandırmaq üçün istifadə edilən minimal miqdarda pəhriz lifi var. Bu, normal mikroflorani və bioloji aktivliyi qorumağa kömək edir. Eyni zamanda ən azı 85% kakaolu Dubay şokoladı faydalıdır", deyə mütəxəssis qeyd edib. O əlavə edib ki, məhsulda kakao tozunun artan konsentrasiyası lif qəbulunu artırmağa kömək edəcək.

Alimlər eşşəkarılarının mədələrində mindən çox müxtəlif növ həşərat aşkar ediblər

Alimlər Asiya eşşəkarılarının mədələrinin tərkibini araşdıraraq onların qurbanlarının arasında təxminən 1 400 müxtəlif həşərat növü aşkarlayıblar. Araşdırmaçıları eşşəkarılarının aktivliyinin bütün mövsümü ərzində

Fransa, İspaniya və Böyük Britaniyadan olan həşəratların nümunələrini təhlil ediblər. Avropa bal arısı eşşəkarılarının ən çox yayılmış qurbanı olsa da, ona bütün yuvalarda və sürfələrdə rast gəlinməyib. Eşşəkarılarının bəslənmələrinin daha çeşidli olduğu

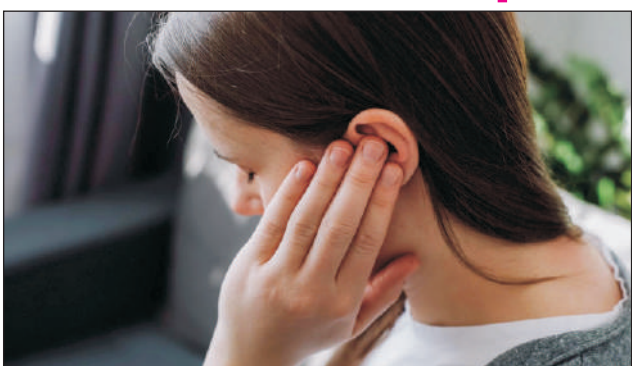
üzə çıxıb. Alimlər eşşəkarılarının 1 500-dən çox sürfəsinin qurbanını müəyyən etmək üçün dərin ardıcılıqdan istifadə ediblər.

Rusiyada məktəbli qız anasının telefonundan dələduzlara yarım milyon rubl köçürüb

Rusiyanın Yekaterinburq vilayətində yeniyetmə qız məktəbdən gələn zəngə inanaraq anasını pulsuz qoyub. Naməlum şəxslər 14 yaşlı qızla məktəb işçisi adından əlaqə saxlayıblar. Dələduzlar elektron gündəliklərin yoxlanılmasını bildirərək uşağa SMS mesajından gələn kodu diktə etməyə inandırılıblar. Yetkinlik yaşına çatmayan qız kodu dedikdən sonra ona başqa bir zəng gəlib. Bu zəngdə ona ilk zəng edən dələduz olduğu və onun anasının şəxsi məlumatlarına giriş əldə edildiyi bildirilib. Nəticədə qız anasının hesabındakı bütün pulları cinayətkarların göstərdiyi rekvizitlərə köçürüb. Ümumi zərər yarım milyon rubl təşkil edib.

Ən düzgün qulaq təmizləmə üsulu açıqlandı

Qulaqları pambıq çubuqlarla təmizləmək təhlükəlidir. Qulaqların gigiyenasını qorumaq üçün yalnız xarici hissəyə qulluq etmək kifayətdir - yəni duşdan sonra qulaq seyvanını və xarici eşitmə kanalını nəm dəsmalla ehtiyatla silmək lazımdır. Bu barədə rusiyalı otorinolaringoloq İqor Maneviç danışır. Onun sözlərinə görə, qulaq təmizləmək sadə bir proses kimi görünə bilər, çoxları ciddi səhvlərə yol verir və bu, böyük zərərlərə səbəb ola bilər.

"Ən əsas səhv - qulaq keçəcəyini pambıq çubuqlarla təmizləməkdir. Əksər insanların düşündüyünün əksinə olaraq, bu çubuqlar bu məqsəd üçün nəzərdə tutulmayıb. Onlar qulaq kirini çıxarmaq əvəzinə, daha dərinlərə itələyir və nəticədə tıxac yaranmasına səbəb olur. Belə tıxac eşitmə qabiliyyətinin zəifləməsinə, tıxanılıq hissəsinə, ağrı və narahatlığa gətirib çıxarır. Üstəlik, ehtiyatsızlıq nəticəsində qulaq keçəcəyinin həssas derisini zədələmək və hətta təbii pərdəsinə xəsarət yetirmək mümkündür. Bu isə ciddi fəsadlara, hətta eşitmə itkisinə səbəb ola bilər", - deyə mütəxəssis izah edib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanından dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırıdır.
- * Dəri qış ərzində bir qədər solur və təravətini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinizi bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu, qan dövranını yaxşılaşdırır və solğunluğu aradan qaldırır.
- * Xörək hazırlayarkən çatlamış əllərinizə işarəsi xiyar, pomidor, kartof püresi çəkməyi, kartof bişirilmiş suda əllərinizi yaxalamağı unutmayın.
- * Əlləriniz çox kobudlaşmış, dırnaqlarınız sınmışsa, qızdırılmış günəbaxan yağına 10-15 dəqiqə saxlayın. Sonra əllərinizi yumayın, ancaq əski ilə silin.
- * Əllər ağarsın deyə, onları boraks, ya da sirkə tökülmüş ilıq suda saxlamaq lazımdır. Qədim xalq təbabətinə görə çiy süd və ya limon şirəsi qatılmış su ilə vanna etmək yaxşı kömək edir.
- * Daha bir məsləhət: sıxılmış limonu atmamışdan əvvəl onu əllərinizə çəkin. Turşuya qoyulmuş xiyarın suyunda əllərinizi vanna edin.
- * Əgər işinizlə əlaqədar olaraq əllərinizdən ağ neft, naf-talin, balıq yağı və s. iyi gəlsə, onda əllərinizi adicə sabunla yumaqdan başqa onları quru xardal tökülmüş su ilə silin, sonra da adi su ilə yuyun.
- * Yodoformun qoxusunu sirkə ilə yox etmək olar.
- * Yağlı boyanı əllərdən hər hansı həlledici (aseton) ilə silirlər. Bu olmasa, onda paltaryuyan tozdan istifadə edin və sonra mütləq sirkə, ya da limon turşusu tökülmüş su ilə yaxalayın yenə də adi su ilə yuyun.
- * Əllərə düşmüş mürəkkəb ləkəsini naşatır spirti, odekolon, ya da spirtlə silin.
- * Təzə əmələ gəlmiş döyənəyə 8 gün ərzində sirkədə isladılmış yumşaq çörək qoyub kompres etsəniz keçər. Kompresi bütün keçə saxlamaq lazımdır.
- * Ətə batmış dırnağı kəsmək üçün onun xaricə çıxmasına şərait yaratmaq lazımdır. Bunun üçün dırnağın altına rivanolda, 5-10%-li sintomisin emulsiyasında isladılmış tənzip parçası, ya da pambıqdan eşilmiş piltə qoymaq olar.
- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və bitki yağı sürürlər.

Arıqlamağın sirri açıqlandı: bədənimizdəki piy hara gedir?

Adətən köklüyə görə bədəndə toplanan piy "günahlandırılır". İnsanlar arıqlamağa başlayanda məhz onunla mübarizə aparırlar. Lakin heç də hamı piyin bədəni necə tərk etdiyini bilmir. Rusiyalı endokrinoloq Yelena Qubkina aif.ru-ya arıqlama prosesində piyin necə "buxarlanmasından" danışır. Onun sözlərinə görə, bədəndə piy yağ hüceyrələrində olur, onların sayı isə ömür boyu dəyişir. Qidadan kifayət qədər enerji almadıqda, orqanizm yağ ehtiyatlarından istifadə etməyə başlayır.

"Müvafiq olaraq, insan çəki aldıqda, yağ hüceyrəsinin ölçüsü artır və əks halda azalır. Çəki azaldıqda, yağ hüceyrəsindən yağ turşuları ayrılır və nəticədə bədənimizdə onların oksidləşməsi ("parçalanması", "yanması") prosesi baş verir. Çəki azaldıqda, daha çox hərəkət etmək məsləhətdir. Nəticədə karbon qazı və su əmələ gəlir ki, onlar da müvafiq olaraq ağciyərlər və böyrəklər vasitəsilə orqanizmdən xaric olur", - deyə o bildirib.

Mütəxəssis piyin paylanması və itirilməsinin genetik, cins, yaş və fiziki aktivlik səviyyəsi də daxil olmaqla bir çox amillərdən asılı olduğunu vurğulayıb.

"Adətən kişilər əvvəlcə qarın nahiyyəsində, qadınlar isə bud və sağrı nahiyyəsində piyi itirirlər. Bununla belə, çox şey orqanizmin xüsusiyyətlərindən də asılıdır", - deyə o əlavə edib.

Endokrinoloqun sözlərinə görə, yağ hüceyrələri düşündüyümüz kimi arıqlayanda tamamilə yox olmur. "Orqanizm enerji üçün yağdan istifadə etdikdə, hüceyrələr kiçilir, amma yox olmur. Bu, insanların arıqladıqdan sonra yenidən çəki yığa bilməsinin səbəblərindən biridir - yağ hüceyrələri qalır və kalori artıqlığı zamanı yenidən böyüyə bilər".

Həkim bildirib ki, insan fiziki aktivlik və balanslaşdırılmış qidalanma ilə düzgün arıqlayanda yağ itkisi əzələ kütləsinin artması ilə müşayiət oluna bilər. "Bu ona görə baş verir ki, fiziki aktivlik əzələ liflərinin böyüməsini stimullaşdırır. Nəticədə bədən daha tonuslu olur", - deyə Qubkina sözlərini yekunlaşdırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500